

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

**SPRENDIMAS
DĖL ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS BENDROJO PLANO KOREGAVIMO
PATVIRTINIMO**

2021 m. vasario 5 d. T-3
Zarasai

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 19 punktu ir 16 straipsnio 2 dalies 32 punktu, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 27 straipsnio 1 ir 3 dalimis, 28 straipsnio 3 dalimi, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-8 „Dėl Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“, 145 punktu, atsižvelgdama į Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos teigiamą išvadą (2020 m. gruodžio 18 d. teritorijų planavimo dokumento patikrinimo aktas Nr. REG163147), Zarasų rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

1. Patvirtinti Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano, patvirtinto Zarasų savivaldybės tarybos 2011 m. vasario 3 d. sprendimu Nr. T-1 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano patvirtinimo“, koregavimą pagal pridedamą Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano aiškinamąjį raštą ir brėžinius (pridedama).

2. Pavesti planavimo organizatoriui paskelbti informacinį pranešimą rajono Savivaldybės svetainėje ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje apie teritorijų planavimo dokumento patvirtinimą.

Sprendimas skelbiamas Teisės aktų registre.

Savivaldybės meras

Nikolajus Gusevas

ZARASŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖS
BENDROJO PLANO
KOREGAVIMAS

SPRENDINIŲ
KONKRETIZAVIMAS

Planavimo organizatorius	Zarasų rajono savivaldybės administracijos direktorius
Bendrojo plano rengėjas	UAB „URBANISTIKA“
Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas	Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimas
Projekto Nr.	U-1395
Teritorijų planavimo rūšis	Kompleksinis teritorijų planavimo dokumentas Savivaldybės dalies bendrasis planas
Rengimo etapas	Sprendinių konkretizavimas
Tomas	III tomas
Metai	2020 m.

Įmonė	Pareigos	Vardas, pavardė	Atestato Nr.	Parašas
	Direktorė	Andželika Kažienė	ATP 1682	
	Vyr. Architektė	Andželika Kažienė	ATP 1682	
	PV	Andželika Kažienė	ATP 1682	
	PDV	Dalia Bagdonaitė		
	PDV	Augis Gučas	252	

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

TURINYS

1	BENDROJI DALIS.....	6
1.1	Bendrieji duomenys	6
1.2	Bendrojo plano koregavimo tikslas ir uždaviniai.....	6
1.3	Planavimo sąlygos	6
1.4	Teisinė aplinka	7
3	KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGA	10
3.1	Gamtinio karkaso formavimas.....	10
3.1.1	Bendrosios nuostatos	10
3.1.2	Gamtinio karkaso struktūrinės dalys ir jų išorinių ribų tikslinimas (koregavimas)	11
3.1.3	Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas	13
3.1.4	Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptys	16
3.2	Gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsauga	22
3.3	Biologinės įvairovės apsauga	23
4	NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA	27
4.1	Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos kryptys	277
4.2	Nekilnojamojo kultūros paveldo objektai ir jų apsaugos priemonės	277
9	ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS TVARKYMO IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI.....	46
9.1	Bendros nuostatos.....	477
9.1.1.	Bendrieji tvarkymo ir naudojimo reikalavimai.....	47
9.1.2.	Tvarkymo zonų naudojimo ir tvarkymo pagrindiniai ir specialieji reikalavimai.....	49

GRAFINĖ DALIS

1. Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimas. Sprendiniai. Gamtinio kraštovaizdžio apsauga M 1:20 000.

2. Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimas. Sprendiniai. Žemės naudojimo, tvarkymo ir apsaugos reglamentai M 1:50 000.

1. BENDROJI DALIS

1 BENDROJI DALIS

1.1 Bendrieji duomenys

Rengiamo teritorijų planavimo dokumento pavadinimas: Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimas.

Teritorijų planavimo dokumento rūšis: kompleksinis teritorijų planavimo dokumentas.

Teritorijų planavimo lygmuo: savivaldybės.

Planuojama teritorija: Zarasų rajono savivaldybės teritorija, planuojamos teritorijos plotas -133128,124 ha

Planavimo organizatorius: Zarasų rajono savivaldybės administracijos direktorius, Sėlių a. 22, 32110 Zarasai, tel. (8385)37173, faks. (8385) 37172, el.p.: info@zarasai.lt.

Teritorijų planavimo dokumento rengėjas: UAB „Urbanistika“, Žalgirio g. 90, 09303 Vilnius.

Planavimo pagrindas:

- 2018 m. spalio 29 d. Zarasų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. I(6.6E)-518 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo ir planavimo tikslų“.
- 2018 m. lapkričio 6 d. Zarasų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. I(6.6E)-527 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo planavimo darbų programos patvirtinimo“.
- 2020 m. birželio 3 d. Zarasų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. I(6.6E)-351 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymo Nr. I(6.6E)-527 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo planavimo darbų programos patvirtinimo“ keitimo“.

1.2 Bendrojo plano koregavimo tikslas ir uždaviniai

Planavimo tikslas: Koreguoti Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius.

Planavimo uždaviniai:

1. Tikslinti gamtinio karkaso sistemą pagal aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus.
2. Koreguoti gamtinio karkaso sprendinius išplečiant pažeistas gamtinio karkaso teritorijas.
3. Kraštovaizdžio vertingose teritorijose, būsimoms privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, numatyti sąlygas ir priemones maksimaliai kraštovaizdžio savitumui išsaugoti.
4. Numatyti kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptis, siūlomas priemones ir apribojimus, užtikrinančius kraštovaizdžio bendrąją ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtinių ir kultūrinių vertybių, kraštovaizdžio kompleksų išsaugojimą, gamtinio karkaso ir kraštovaizdžio tvarkymo zonų įtaką urbanizuotoms ir urbanizuojamoms teritorijoms.
5. Detalizuoti Zarasų miesto ir rajono kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas, antropogeninius ir gamtinius elementus, nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių apsaugos aspektus, panoramas, numatyti jų vizualinę apsaugą.
6. Koreguoti funkcinių zonų ribas pagal patikslintus gamtinio karkaso ir kraštovaizdžio tvarkymo zonų duomenis maksimaliai užtikrinant gamtinio kraštovaizdžio savitumą.

1.3 Planavimo sąlygos

Išduotos planavimo sąlygos Teritorijų planavimo dokumentų rengimo informacinėje sistemoje:

Eil. Nr.	Planavimo sąlygas išdavusios institucijos pavadinimas	Planavimo sąlygų Nr.	Planavimo sąlygų išdavimo data
1.	Zarasų rajono savivaldybės administracija	Nr.REG87873	2018-11-16
2.	AB „Panevėžio energija“	Nr.REG88152	2018-11-15
3.	Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie SAM	Nr.REG87614	2018-11-13
4.	Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos	Nr. REG88604	2018-11-20

Eil. Nr.	Planavimo sąlygas išdavusios institucijos pavadinimas	Planavimo sąlygų Nr.	Planavimo sąlygų išdavimo data
5.	Viešoji įstaiga „Plačiajuostis internetas“	Nr. REG87340 Nr. REG119027	2018-11-09 2019-10-03
6.	Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos	Nr.REG88507	2018-11-19
7.	Aplinkos apsaugos agentūra	Nr.REG87566	2018-11-12
8.	Sartų ir Gražutės regioninių parkų direkcija	Nr. REG89354	2018-11-28
9.	Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos	Nr.REG87224	2018-11-08
10.	Civilinės aviacijos administracija	Nr.REG87323	2018-11-08
11.	Telia Lietuva, AB	Nr.REG87928	2018-11-14
12.	Utenos apskrities priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba	Nr.REG87398	2018-11-09
13.	Valstybinės sienos apsaugos tarnyba prie LR VRM	Nr.REG88601	2018-11-20
14.	AB „Lietuvos geležinkeliai“	Nr. REG87181	2018-11-13
15.	AB „Energinės skirstymo operatorius“	Nr. REG87196	2018-11-08
16.	UAB „Zarasų vandenys“	Nr.REG87247	2018-11-08
17.	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas	Nr.REG151179	2020-08-24

1.4 Teisinė aplinka

Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimas rengiamas kaip Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano T00053968 (000431000535), 2011-10-21, sprendinius koreguojantis teritorijų planavimo dokumentas, kuriame, vadovaujantis planavimo darbų programa koreguojami Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano dalių „3. Kraštovaizdžio apsauga“, „4. Nekilnojamas kultūros paveldas“ ir „9. Zarasų rajono savivaldybės teritorijos naudojimo ir tvarkymo bendrieji reglamentai“ dalių sprendiniai. Kitų galiojančio Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano dalių sprendiniai nekoreguojami.

Po Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo patvirtinimo Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano T00053968 (000431000535), 2011-10-21, aiškinamojo rašto skyriai „3. Kraštovaizdžio apsauga“, „4. Nekilnojamas kultūros paveldas“ ir „9. Zarasų rajono savivaldybės teritorijos naudojimo ir tvarkymo bendrieji reglamentai“ tampa negaliojančias ir keičiami šiame aiškinamajame rašte pateiktais skyriais sekančiais:

- Skyrių „3. Kraštovaizdžio apsauga“, kuris pateiktas galiojančiame Bendrajame plane, keičia skyrius „3. Kraštovaizdžio apsauga“;
- Skyrių „4. Nekilnojamas kultūros paveldas“, kuris pateiktas galiojančiame Bendrajame plane, keičia skyrius „4. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga“;
- Skyrių „9. Zarasų rajono savivaldybės teritorijos naudojimo ir tvarkymo bendrieji reglamentai“, kuris pateiktas galiojančiame Bendrajame plane, keičia skyrius „9. Zarasų rajono savivaldybės teritorijos tvarkymo ir naudojimo reikalavimai“.

Galiojančiame Zarasų rajono savivaldybės bendrajame plane naudojama sąvoka „teritorijos naudojimo ir tvarkymo reglamentai“ atitinka Kompleksinio teritorijų planavimo taisyklėse, 2014 m. sausio mėn. 2 d. patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr.D1-8, 117.21 punkte naudojamą sąvoką „privalomieji teritorijos naudojimo reikalavimai“.

Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo sprendiniai rengiami įvertinant ir atsižvelgiant į jo sąsajas su šalyje ir Utenos apskrityje parengtomis strategijomis, programomis ir planais, nurodytais bendrojo plano koregavimo programoje ir institucijų išduotose planavimo sąlygose.

Planuojamai teritorijai taikomi galiojančių aukštesnio, atitinkamo ir žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinių ir kitų strateginių dokumentų bei programų (projektų) nuostatų reikalavimai:

Bendrijų planų:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, T00052507 (100002000075), 2012-10-29.
- Utenos apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, T00053856 (100821000011), 2011-12-27.
- Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, T00053968 (000431000535), 2011-10-21.
- Zarasų miesto teritorijos bendrasis planas, T00073319, 2014-10-01.

Specialiojo teritorijų planavimo dokumentų:

- Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, T00077225, 2015-10-26.
- Utenos apskrities nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, T00053928, (100002000261), 2009-05-20.
- Zarasų rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema T00053932 (100002000265), 2009-05-20.
- Zarasų miesto istorinės dalies (unikalus kodas kultūros vertybių registre 17126) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialusis planas.
- Zarasų vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas.
- Zarasų rajono dviračių takų infrastruktūros specialusis planas.
- Utenos apskrities miškų tvarkymo schema, T00053857 (100822000014), 2012-01-02.
- Zarasų rajono savivaldybės šilumos ūkio specialusis planas, patvirtintas Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2006 m. spalio 20 d. sprendimu Nr. T-151 „Dėl Zarasų rajono savivaldybės šilumos ūkio specialiojo plano tvirtinimo“.
- Gražutės regioninio parko, jo zonų ir buferinės apsaugos zonos ribų planas, patvirtintas 2010-10-20 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1490.
- Sartų regioninio parko tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009-07-03 įsakymu Nr. D1-385.
- Sartų regioninio parko, jo zonų ir buferinės apsaugos zonos ribų planas, patvirtintas 2009-05-13 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 438.
- Gražutės regioninio parko tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2011-01-05 įsakymu Nr. D1-15.

Specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kurių sprendiniai integruojami:

- Sartų regioninio parko, jo zonų ir buferinės apsaugos zonos ribų planas, patvirtintas 2009-05-13 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 438.
- Gražutės regioninio parko, jo zonų ir buferinės apsaugos zonos ribų planas, patvirtintas 2010-10-20 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1490.
- Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastras.

Ūkio šakų plėtros programų ir strateginių dokumentų:

- Nacionalinė miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012-2020 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 569.
- Zarasų rajono savivaldybės 2019 - 2021 metų strateginis veiklos planas, patvirtintas Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2019-02-22 sprendimu Nr. T-1.
- Zarasų miesto turizmo plėtros 2011-2020 metų strategija, patvirtinta Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2011 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. T-66.

3. KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGA

3. KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGA

3.1. Gamtinio karkaso formavimas

3.1.1. Bendrosios nuostatos

1. Bendroji šalies teritorijos gamtinio karkaso erdvinė koncepcija ir lokalizavimo modelis buvo nustatyti LR Seimo patvirtintame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane. Šio modelio sudarymo principai remiasi 2001 m. priimtame LR Saugomų teritorijų įstatyme įteisinta gamtinio karkaso sampratos geoekologine koncepcija. Pagal ją - **gamtinio karkasu suprantamas vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.**

2. Gamtinio karkaso nustatymą formuoja siekiai:

1) sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;

2) sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;

3) saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;

4) didinti šalies miškingumą;

5) optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos bei technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą.

3. Gamtinis karkasas jungia įvairias teritorijas: rezervatus, draustinius, valstybinius parkus, atkuriamuosius ir genetinius sklypus, ekologinės apsaugos zonas, taip pat miškų ūkio, gamtines rekreacines ir ekologiškai svarbias agrarines teritorijas. Jį sudaro:

1) *geoekologinės takoskyros* – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus. Jos skiria stambias gamtines ekosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą;

2) *migracijos koridoriai* – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija;

3) *geosistemų vidinio stabilizavimo arealai* – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požūriui: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms.

Pagal svarbą gali būti skiriamos tarptautinės (europinės), nacionalinės, regioninės ir rajoninės (vietinės) svarbos gamtinio karkaso dalys.

4. Pagrindines režimines zonas gamtinio karkaso struktūroje sudaro jo sudėtyje esančios gamtinės bei kompleksinio tipo ypač saugomos teritorijos, kurioms taikomas konservacinių (gamtos vertybių išsaugojimo) interesų prioritetą, t.y. valstybinių gamtinių rezervatų, valstybinių draustinių bei valstybinių parkų tinklas. Gamtinio karkaso nuostatai valstybiniuose rezervatuose, parkuose, draustiniuose, kultūros paveldo apsaugos teritorijose taikomi tiek, kiek jie neprieštaruoja jų apsaugos ir tvarkymo režimams, nustatytiems kituose specialiuose teisės aktuose ir šių teritorijų specialiojo planavimo dokumentuose.

5. Gamtinio karkaso reglamentas teritoriškai diferencijuojamas pagal į jo sudėtį patenkančių žemės naudmenų ūkines kategorijas. Gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyrą, saugomas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, palaikoma ir didinama gamtinė įvairovė, vykdomi rekultivacijos bei reatūralizacijos darbai. Gamtiniam karkasui priklausančiose konservacinėse, miškų, žemės ūkio ir kitos - rekreacinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus. Leidžiama veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas ir yra vykdoma pagal

teritorijų planavimo dokumentus. Patvirtintomis gamtinio karkaso ribomis ir teisės aktų nustatytais veiklos apribojimais privaloma vadovautis rengiant miškotvarkos, žemėtvarkos projektus bei kitus teritorijų planavimo dokumentus.

6. Gamtinio karkaso teritorijų apsaugą, tvarkymą, naudojimą ir planavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas, Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas, Lietuvos Respublikos specialiuųjų žemės naudojimo sąlygų ir kiti įstatymai, atskirų saugomų teritorijų nuostatai, saugomų teritorijų, jų zonų, kultūros paveldo objektų tipiniai ir (ar) individualūs apsaugos reglamentai, valstybinių parkų apsaugos reglamentai, apsaugos sutartys, kurios gali būti sudaromos dėl veiklos apribojimų saugomose teritorijose, konkrečių žemės, miško bei vandens telkinio naudojimo sąlygų nustatymo, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas „Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo, kiti teisės aktai ir Gamtinio karkaso nuostatai .

7. Siekiant Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo planavimo darbų programoje nustatytų planavimo tikslų ir uždavinių įgyvendinimo, sprendinių konkretizavimo stadijoje yra atliekamas tekstinių sprendinių - skyriaus 2. Kraštovaizdžio apsauga ir grafinių sprendinių - brėžinio „Gamtinio kraštovaizdžio apsauga“ koregavimas ir papildymas, apimantis:

a) *Gamtinio karkaso teritorijų išorinių ribų tikslinimą (koregavimą) stambaus mastelio (M 1:20000) teritorijos planuose;*

b) *Vietinio lygmens gamtinio karkaso dalių integravimą į gamtinio karkaso teritorijų sistemą;*

c) *Kai kurių gamtinio karkaso sudėtinių dalių teritorijų, kurios perkeltos į stambesnio mastelio planus nebeatitinka Gamtinio karkaso nustatymo ir praktinio taikymo metodikos (Lietuvos geografo draugija, 2016). taisyklių, „išjungimą“ iš gamtinio karkaso teritorijų sistemos;*

c) *Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimą, atliekamą vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais bei Gamtinio karkaso nustatymo ir praktinio taikymo metodika (Lietuvos geografo draugija, 2016);*

d) *Gamtinio karkaso tvarkymo krypčių grupės papildymą, įvertinant esamų urbanizuotų ar numatomų urbanizuoti, rekreacinio naudojimo, naudingųjų iškasenų gavybos vystymo teritorijų, esančių gamtinio karkaso ribose, apsaugos ir tvarkymo interesus;*

e) *Gamtinio karkaso tvarkymo krypčių koregavimą grafinėje dalyje, remiantis gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimo rezultatais.*

3.1.2. Gamtinio karkaso struktūrinės dalys ir jų išorinių ribų tikslinimas (koregavimas)

Esamos būklės įvertinimo stadijoje yra nustatyta, kad Zarasų rajono bendrojo plano sprendiniuose (2011 m.) teikiama gamtinio karkaso sistema pilnai atitinka numatytą aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose - LR bendrajame plane, Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane, Utenos apskrities bendrajame plane. Nacionalinio ir regioninio lygmens gamtinio karkaso planavimo dokumentai yra strateginio pobūdžio – nusakantys svarbiausius prioritetus ekologiškai kraštovaizdžio pusiausvyrai užtikrinti. Šiame lygmenyje išskirtos gamtinio karkaso teritorijų ribos į žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentą - Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą nebuvo perkeltos tiesiogiai, bet pritaikant gamtinio karkaso teritorijų ribas stambesnio mastelio plano (M 1:50 000) detalizacijos lygmeniu.

Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo sprendinių konkretizavimo stadijoje išlaikoma principinė gamtinio karkaso struktūra, nustatyta Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2011 m.). Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimas atliekamas stambesniame mastelyje (M 1:20000), kas leidžia gamtinio karkaso teritorijų sistemą papildyti vietinės svarbos *migracinių koridorių* atkarpomis, kurios yra reikalingos užtikrinant gamtinio karkaso teritorijų susietumą bei *geosistemų vidinio stabilizavimo arealais*, svarbiais biologinės įvairovės išsaugojimo požiūriu.

Gamtinio karkaso teritorijas, turinčias kompensuoti urbanistinio – ūkinio vystymo poveikį Zarasų rajono savivaldybės teritorijos ribose atstovauja *geoekologinės takoskyros, geosistemų vidinio stabilizavimo arealai ir migraciniai koridoriai*.

1. Geoekologinėms takoskyroms Zarasų rajono savivaldybės gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijų juostos:

- Tarptautinės (europinės) svarbos (**T'**) Valdajaus – Baltijos – Pomeranijos aukštumų juostos *Baltijos ežerotojo kalvyno* geoekologinės takoskyros ruožas, kuris tęsiasi iš Ignalinos rajono savivaldybės teritorijos (iš pietų į šiaurės rytus), apimdamas praktiškai visą pietinę ir pietrytinę Zarasų rajono savivaldybės teritorijos dalį. Tai viena iš svarbiausių gamtinio karkaso sudedamųjų dalių ne tik rajono savivaldybės, bet ir visos šalies mastu.
- Nacionalinės svarbos (**T''**) *Šiaurvyčių Lietuvos* geoekologinės takoskyros ruožas praeinantis centrine rajono savivaldybės teritorijos dalimi: Jūžinto (Antalieptės tv.) – Vencavo, Avilio – Čičirio – Suvieko – Samanių atkarpoje.

2. Migraciniams koridoriams Zarasų rajono savivaldybės gamtiniame karkase priskiriami šie slėnių arba dubaklonių teritorijų ruožai:

- Regioninės svarbos (**M**) *Šventosios* migracinio koridoriaus ruožai Antalieptės – Dusetų ir ež. Rašai – ež. Paštys atkarpose.
- Rajoninę (vietinę) svarbą (**m**) turintys: *Kampuolio – Dūburio ežeringo dubaklonio, Kriaunėnų up., Alikaukos, Kumpuolės, Cibelkės, Raudos, Lukštos, Ilgelio ežeringo dubaklonio, Stelmužės, Lazdinio, Laukesos, Vasaknos, Indrajės, Šavašos, Svaitūnėlės, Skardelio, Liedelės, Stromelės, ežeringo dubaklonio Didysai Pažemėlis – Mažasai Pažemėlis, Nikajaus, Kumpuolėjos, Auslo – Avilės, Vaisinės, Kalinaukos – Puginų – Gruodiškio ežeringo dubaklonio, Vilenkos* ir kitų slėnių migracinių koridorių ruožai ar jų atkarpos Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje.

3. Geosistemų vidinio stabilizavimo arealams Zarasų rajono savivaldybės gamtiniame karkase priskiriamos šios teritorijos:

- Regioninę svarbą (**S**) turintys *Sartų* (dalis) ir *Alaušo* (dalis) vidinio stabilizavimo arealai.
- Rajoninės (vietinės) svarbos (**s**) vidinio stabilizavimo arealai: *Junkūnų, Kampuolio, Suvėnų, Medenos, Kampuolės šilo, Pakalnio –Meletinio, Žiego, Varaščinės, Lygumų, Sabalių, Bacioniškių, Juozapavos, Laukeso, Vaiskūnų –Vasaknų, Landiškių, Lūžų, Gugių, Šekšio, Tyliūniškės, Martėniškių, Magučių, Riešutinės, Varugiškių, Bagdoniškės*.

Atsižvelgiant į kartografinio mastelio (1:20 000) raiškos georeferencines galimybes gamtinio karkaso teritorijų ribos tikslinamos įvertinant kraštovaizdžio struktūrą ir pobūdį – reljefą, paviršinio vandens telkinius, šlapynes, miškus, kitų natūralių ir pusiau natūralių buveinių išsidėstymą, žemės naudmenas ir antropogenizacijos laipsnį, kai lemiančiu veiksniu laikomas natūralių bei pusiau natūralių teritorijų išsidėstymas. Atsižvelgiant į detalizacijos lygmens diktuojamus reikalavimus, gamtinio karkaso teritorijų ribos siejamos su žemės naudmenomis, integruojant miškų, želdynų ir želdinių plotus. Rengiant žemesnio lygmens planavimo dokumentus, šios ribos gali būti tikslinamos pagal tų planų mastelio kartografinės raiškos reikalavimus.

Zarasų rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso teritorijų ribos tikslinamos vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais bei Gamtinio karkaso nustatymo ir praktinio taikymo metodika (Lietuvos geografų draugija, V., 2016). Darbas atliekamas naudojant: georeferencinių erdviųjų duomenų rinkinį GDR10LT, Lietuvos Respublikos teritorijos skaitmeninio rastrinio ortofotografinio žemėlapiu ORT10L bei Valstybinės miškų tarnybos, Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos, LR saugomų teritorijų valstybės kadastro, Kultūros vertybių registro, Teritorijų planavimo dokumentų registro, geoportal.lt – Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės, Žemių melioracinė būklė ir užmirkimas duomenis.

Atlikus gamtinio karkaso sistemos detalizavimą Zarasų rajono teritorijoje jo užimamas plotas (lyginant su 2011 m. bendrojo plano versija), dėl vienas kitą kompensuojančių veiksnių: naujų teritorijų integravimas bei lokalizavimo principų neatitinkančių teritorijų „išjungimas“, tame tarpe netikslumų dėl grafines dalies atlikimo mastelyje M 1:50000 koregavimas, nežymiai mažėtų -1,1% ribose.

Zarasų rajono bendrojo plano koregavimo bendrųjų sprendinių stadijoje išskirtos gamtinio karkaso teritorijos užima apie 78% rajono teritorijos ploto. Struktūriškai gamtinio karkaso teritorijų tarpe vyraujančią dalį (67,3%) sudaro geoekologinės takoskyros, migracijos koridoriais bei geosistemų vidinio stabilizavimo arealams tenka atitinkamai 11,0% ir 21,7% gamtinio karkaso teritorijų ploto.

Patikslinta gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija Zarasų rajono savivaldybėje pateikiama brėžinyje „Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimas. Gamtinio kraštovaizdžio apsauga M 1:20 000“, gamtinio karkaso teritorijų apimtis pagal struktūrinę dalis 3.1. lentelėje.

3.1 lentelė. Gamtinio karkaso teritorijos (ha / %) Zarasų rajone

Gamtinio karkaso teritorijos	Zarasų raj. sav. BP (2011 m.)			Zarasų raj. sav. BP koregavimas (2020 m.)			Pokytis (%)
	Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto	% rajono ploto*	Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto	% rajono ploto*	
GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS, tame tarpe:	69959,6	66,3	52,4	69866,0	67,3	52,5	+0,1
Tarptautinės svarbos	...	...	...	44093,1	42,5	33,1	...
Nacionalinės svarbos	...	...	...	25772,9	24,8	19,4	...
MIGRACINIAI KORIDORIAI, tame tarpe:	12749,4	12,1	9,6	11405,0	11,0	8,6	-1,0
Regioninės svarbos	...	...	...	2148,1	2,1	1,6	...
Vietinės svarbos	...	...	...	9256,9	8,9	7,0	...
GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI, tame tarpe:	22811,3	21,6	17,1	22532,2	21,7	16,9	-0,2
Regioninės svarbos	...	...	...	9215,0	8,9	6,9	...
Vietinės svarbos	...	...	...	13317,2	12,8	10,0	...
VISAS GAMTINIS KARKASAS	105520,3	100	79,1	103803,2	100	78,00	-1,1

* - Zarasų raj. sav. plotas 133 436,0 ha (2011 01 01).

** - Zarasų raj. sav. plotas 133131,9 ha (2019 01 01).

Atlikus gamtinio karkaso teritorijų ribų patikslinimą bendrojo plano kraštovaizdžio apsaugos sprendiniai taps funkcionalesni, t.y. praktiškai labiau panaudojami teritorijų planavimo procese, taip pat ženkliai sumažins potencialių kraštovarkinių (su teritorijų naudojimu ir apsauga susijusių) konfliktų skaičių. Gamtinio karkaso teritorijų ribų patikslinimas sudarys sąlygas Zarasų rajono teritoriją vystyti pagal integruotus ekologinio – ekonominio tvarumo principus.

3.1.3 Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas

Gamtinio karkaso struktūroje ypatingai svarbus vaidmuo tenka visoms daugiamete augmenija padengtoms žemės naudmenoms – miškams, pelkėms, krūmams, natūralioms pievoms, ganykloms ir dirvonams, daugiamečių žolių plotams bei vandenims. Miško medynai, pievos, vandenys, užpelkėjusios daubos t. y. tie plotai, kuriuose vyrauja natūrali ir pusiau natūrali augmenija, užima didelę dalį Zarasų rajono teritorijos ploto (apie 60%). Miško medynai užima 37,7% rajono ploto, paviršiniai vandenys daugiau nei 12%. Zarasų rajone visumoje nekonstatuojama natūralių bei pusiau natūralių teritorijų trūkumo problema, tačiau atskirose savivaldybės dalyse (ypač šiaurinėje, šiaurės vakarinėje ir kt.) yra arealų, kur stebima nepakankama žemėnaudos fragmentacija – natūralios daugiametės augmenijos bei pelkiniais žemėveikliais nesuskaidytų agrarinių naudmenų plotų vyravimas.

Per laikotarpį, praėjusį nuo Zarasų rajono bendrojo plano parengimo, situacija gamtinio karkaso teritorijose mažai keitėsi. Tokią situaciją galima vertinti kaip iš dalies palankią – nemažai daliai gamtinio karkaso teritorijų situacija, kai nevykdoma jokia ūkinė veikla, santykinai yra pati palankiausia jų geoekologinio potencialo išsaugojimo aspektu. Atliekant esamos būklės analizę (įvykusių per nagrinėjamą laikotarpį) ženklų gamtinio karkaso teritorijų pažeidimo atvejų nebuvo identifikuota. Viena didžiausių kraštovaizdžio problemų rajone, tame tarpe ir gamtinio karkaso teritorijose – tai apleisti pastatai ir teritorijos, intensyvus ežerų ir jų pakrančių naudojimas rekreacijai nepritaikytoje aplinkoje, mažinantis gamtinio karkaso teritorijų geoekologinį potencialą. Nesikeičia kraštovaizdžio

kaitos tendencijos konstatuotos rengiant rajono teritorijos bendrąjį planą (2011 m.) - nuosavybės natūra (žeme, mišku) atstatymo procesas įtakojo žemės ir ar miško sklypų įsigijimą prie ežerų ar kitose kraštovaizdžio požūriū vertingose, tačiau ekologiniu požūriū jautriose teritorijose. Prasidėję tokių sklypų užstatymo procesai turi tendenciją plėstis, tačiau teisinės sistemos, reglamentuojančios šio proceso reguliavimą, kraštovaizdžio ir žemėnaudų struktūros optimizavimą, urbanizacijos plėtrą, esamo kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimą, ekologinės pusiausvyros užtikrinimą reikalavimai nėra pakankami (netaikomi didesnių teritorijų mastu) ir negali reikiamai reguliuoti didėjančių urbanizacijos mastų, vykstančių natūralaus bei dalinai natūralaus kraštovaizdžio sąskaita.

Siekiant užtikrinti tinkamą gamtinio karkaso teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi, yra vertinamas Zarasų rajono teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas.

Zarasų rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso geoekologinio potencialo vertinimas atliekamas vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais bei Gamtinio karkaso nustatymo ir praktinio taikymo metodika (Lietuvos geografų draugija, 2016).

Darbas atliekamas naudojant naujausius skaitmeninius duomenis - georeferencinių erdvinių duomenų rinkinį GDR10LT, Lietuvos Respublikos teritorijos skaitmeninio rastrinio ortofotografinio žemėlapiu ORT10L, Valstybinės miškų tarnybos, Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos, LR saugomų teritorijų valstybės kadastro, Kultūros vertybių registro, Teritorijų planavimo dokumentų registro, geoportal.lt – Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės, Žemių melioracinė būklė ir užmirkimas bei kitus žemės informacinę sistemą sudarančius duomenis (žemės naudojimą, išteklius, našumą, gamtines ir ūkines savybes apibūdinančius teminių duomenų bazių rinkinius).

Pagrindinė vertinimo nuostata: geoekologinis teritorijos potencialas tiesiogiai siejasi su teritorijos paviršiaus natūralumu: kuo natūralesnių žemėveikslių (žemės naudmenų) dalis areale didesnė, tuo geoekologinis potencialas aukštesnis ir priešingai – kuo arealą formuojančių žemėveikslių natūralumas mažesnis, tuo geoekologinis potencialas žemesnis. Išskiriamos vienodo geoekologinio potencialo teritorijos - santykinai vienalytės teritorijos apimančios vienodo mozaikiškumo, iš vieno žemėveikslio (žemės naudmenos) arba jų derinio suformuotą plotą.

Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas, išskiriant tam tikro dydžio arealus ir juos priskiriant vienai ar kitai geoekologinio potencialo kategorijai, atitinka kartografinio mastelio (1:20 000) raiškos georeferencines galimybes. Reikia pažymėti, kad žemesniuose planavimo lygmenyse, stambėjant masteliui ir didėjant detalizacijos galimybėms, galimas, o kai kuriais atvejais ir būtinas išskirtų arealų smulkėjimas – skaidymas į smulkesnius plotus, nustatant jiems kitokio lygio geoekologinį potencialą.

Pagal kraštovaizdžio natūralumo laipsnį ir gebėjimą atlikti ekologinio kompensavimo funkcijas Zarasų rajono gamtiniame karkase išskiriamos **patikimo, riboto, silpno, pažeisto, stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos**. Reikia pažymėti, kad Gamtinio karkaso nuostatuose teikiamas gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo kategorijų apibrėžimas neįvertina geoekologinio potencialo arealų išskyrimo principų skirtinguose planavimo lygmenyse, todėl vertinant tenka nuostatų reikalavimus interpretuoti atsižvelgiant į detalizacijos M 1:20000 specifinius ypatumus.

Patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – santykinai natūralios miškingos (80-100%) arba pelkingos teritorijos bei paviršinio vandens telkiniai ir jų pakrantės, kitos neurbanizuotos teritorijos, labai gerai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos Zarasų rajono savivaldybės gamtiniame karkase išskiriamos išsiskiriančiomis miško masyvais apaugusiose gamtinio karkaso teritorijose - zonose, išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. *Patikimo potencialo* arealai užima palyginti didelę gamtinio karkaso teritorijų ploto dalį - 31,6%. Tai aukštas rodiklis, liudijantis apie rajone esančių maksimaliai natūralių (miškingų, pelkėtų, vandeningų) arealų paplitimą. Būtina atkreipti dėmesį į tą aplinkybę, kad didžioji dalis *patikimo geoekologinio potencialo* arealų yra išskirta tarptautinės ir nacionalinės svarbos geoekologinių takoskyrų ribose - 36,2% jų ploto, tuo tarpu migraciniuose koridoriuose *patikimo geoekologinio potencialo* arealų išskirta palyginti nedaug - 18,5% jų ploto, o geosistemų vidinio stabilizavimo arealuose - 23,6% jų ploto.

Riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – santykinai natūralios miškingos (50-80%) teritorijos, stipriai ar iš dalies nusausintos pelkės ir (ar) pievos, paviršinio vandens telkinių ir jų pakrančių teritorijos, gerai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos yra lokalizuotas mišrios naudmenų mozaikos arealuose, kuriuose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos, taip pat smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose. Zarasų rajono gamtiniame karkase šios kategorijos geoekologinio potencialo teritorijos užima santykinai didžiausią jo ploto dalį - 45,2 %. Šiuo atveju *riboto geoekologinio potencialo* arealai didžiąją dalį sudaro ne tik tarptautinės ir nacionalinės svarbos geoekologinių takoskyrų ribose (45,3% jų ploto), bet ir migraciniuose koridoriuose - 46,5% bei geosistemų vidinio stabilizavimo arealuose – 44,4% jų ploto.

Zarasų rajone net 10% teritorijos ploto užima ežerai, kurių didžioji dalis yra gamtinio karkaso sudėtyje. Paviršinio vandens telkinių geoekologinio potencialo vertinimas nėra apibrėžtas gamtinio karkaso nuostatuose. Tam reikalingi tikslingi tyrimai, kurie neatliekami bendrojo plano koregavimo apimtyje. Įvertinant tai, kad Zarasų rajono teritorijoje nėra didesnių aplinkos taršos šaltinių, galinčių pabloginti vandens telkinių būklę, didžioji dalis gamtinio karkaso sudėtyje esančių vandens telkinių priskiriami *riboto geoekologinio potencialo* kategorijai. Atliekant Zarasų miesto gamtinio karkaso geoekologinio potencialo vertinimą (M 1:5000) paviršinio vandens telkiniai buvo priskirti *patikimo/riboto geoekologinio potencialo kategorijai*.

Silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – mažai miško plotų ir pelkūčių turinčios, žemės ūkio gamybai naudojamo kaimiškojo kraštovaizdžio (agrarinės) teritorijos, kitos sukultūrintos teritorijos su urbanistiniais elementais, tik patenkinamai atliekančios ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos yra lokalizuotos žmogaus veiklos, pirmiausia agrarinės, gerokai pakeistose gamtinio karkaso teritorijose, kurioms priskiriami santykinai natūralūs vidutiniškai arba mažai miškingi, pelkėti ir vandeningi plotai bei ūkinės (agrarinės) teritorijos - pievos, dirbami laukai. Zarasų rajono gamtiniame karkase *silpno geoekologinio potencialo* teritorijos užima 16,6% viso jo ploto. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių tarpe didžiausia *silpno geoekologinio potencialo* teritorijų dalis yra nustatyta migraciniuose koridoriuose – 27,9% jų ploto bei geosistemų vidinio stabilizavimo arealuose – 21,2% jų ploto. Santykinai mažiausiai *silpno potencialo* teritorijų yra nustatyta geoekologinių takoskyrų ribose – 13,2% jų ploto.

Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – tai mažai miškingos (20-40%) teritorijos, esančios mažesniuose miestuose, miesteliuose, kompaktiškai užstatytuose kaimuose ir (ar) jų artimoje sukultūrintoje aplinkoje, didžiąja dalimi praradusios natūralią kraštovaizdžio struktūrą ir (arba) vertingiausias gamtinius elementus, jų dalis ir nebegalinčios arba galinčios tik iš dalies atlikti ekologinio kompensavimo funkcijas (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos yra lokalizuotos antropogeniškai pakeistuose dirbtinių žemėveikšlių plotuose (kultūrinės pievos, dirbami laukai, taškinis užstatymas), formuojančiuose vientisus didelius arealus su labai nedidele arba nuline santykinai natūralių naudmenų (miškingų, pelkėtų, vandeningų) dalimi. Zarasų rajono gamtiniame karkase *pažeisto potencialo* teritorijos užima 6,3% viso jo ploto. Gamtinio karkaso struktūrinių dalių tarpe didžiausia *pažeisto geoekologinio potencialo* teritorijų dalis yra nustatyta geosistemų vidinio stabilizavimo arealuose – 9,7% jų ploto bei migraciniuose koridoriuose – 7,1% jų ploto (priskiriamos sureguliuotų vandentėkmių atkarpos visiškai neturinčios apsauginių želdinių). Santykinai mažiausiai *pažeisto potencialo* teritorijų yra nustatyta geoekologinių takoskyrų ribose – 5,1% jų ploto.

Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos – tai teritorijos praradusios natūralią kraštovaizdžio struktūrą, nebegalinčios atlikti ekologinio kompensavimo funkcijų, esančios intensyviai urbanizuotose, užstatytose didžiųjų ir vidutinio dydžio miestų centrinių dalių (senamiesčių) teritorijose, pramonės rajonuose, taip pat kitose teritorijose, kuriuose iki 20% ploto užima miškai, pavieniai medžiai ar jų grupės, medžių juostos, krūmai, želdynai, pievos, kiti gamtinio kraštovaizdžio elementai (Gamtinio karkaso nuostatai II.4).

Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos Zarasų rajono gamtiniame karkase išskiriamos didesnėse kompaktiškai užstatytose ar kitos ūkinės veiklos pažeistose teritorijose, užimančiose 0,3% gamtinio karkaso ploto. Rajono bendrojo plano koregavimo apimtyje yra išskiriamos tik didesnės nei 1 ha degraduoto potencialo gamtinio karkaso teritorijos. Šis geoekologinio potencialo tipas visais atvejais susijęs gyvenamosiomis vietovėmis (miestais, miesteliais ir kt.), kurioms paprastai rengiami vietovės lygmens kompleksiniai teritorijų planavimo dokumentai – bendrieji planai, detaliau nagrinėjantys gamtinio karkaso teritorijų ribų, geoekologinio potencialo vertinimo ir tolimesnio tvarkymo klausimus stambesniame mastelyje. Visais atvejais, detalesniame nagrinėjimo lygmenyje, degraduoto potencialo arealuose gali būti išskiriami natūralūs arba santykinai natūralūs žemėveiksliai.

Zarasų rajono gamtinio karkaso teritorijų geoekologinio potencialo vertinimas pateikiamas brėžinyje „Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimas. Sprendiniai. Gamtinio kraštovaizdžio apsauga“, vertinimo rezultatai 3.2. lentelėje.

3.2. lentelė. Zarasų rajono gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas

Gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas	Plotas, ha	% gamtinio karkaso ploto	% rajono ploto (133131,9 ha)
GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS (T', T'')			
Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos (T'p, T''p)	25295,9	24,4	19,0
Riboto geoekologinio potencialo teritorijos (T'r, T''r)	31644,8	30,5	23,8
Silpno geoekologinio potencialo teritorijos (T's, T''s)	9243,2	8,9	6,9
Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos (T'pž, T''pž)	3541,8	3,4	2,7
Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo teritorijos (T'd, T''d)	140,3	0,1	0,1
Viso:	69866,0	67,3	52,5
MIGRACINIAI KORIDORIAI (M, m)			
Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos (Mp, mp)	2113,6	2,0	1,6
Riboto geoekologinio potencialo teritorijos (Mr, mr)	4868,1	4,7	3,7
Patikimo - riboto geoekologinio potencialo teritorijos (mp-r)*	431,5	0,4	0,3
Silpno geoekologinio potencialo teritorijos (Ms, ms)	3182,7	3,1	2,4
Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos (Mpž, mpž)	804,4	0,8	0,6
Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo teritorijos (Md, md)	4,7	0,0	0,0
Viso:	11405,0	11,0	8,6
GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI (S, s)			
Patikimo geoekologinio potencialo teritorijos (Sp, sp)	5329,2	5,2	4,0
Riboto geoekologinio potencialo teritorijos (Sr, sr)	9995,4	9,6	7,5
Silpno geoekologinio potencialo teritorijos (Ss, ss)	4771,1	4,6	3,6
Pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos (Spž, spž)	2204,6	2,1	1,6
Stipriai pažeisto (degraduoto) geoekologinio potencialo teritorijos (Sd, sd)	231,9	0,2	0,2
Viso:	22532,2	21,7	16,9
Iš viso:	103803,2	100	78,00

* - skiriamas Zarasų miesto teritorijoje.

Gamtinio karkaso funkcinių dalių nuostatas Zarasų rajono savivaldybėje paprasčiausia būtų realizuoti įvairaus apsaugos pobūdžio saugomose teritorijose, ir priešingai – sunkiausia, gamtinio karkaso ašių sankirtose su intensyvaus užstatymo teritorijomis ar transporto koridoriais (respublikiniais ir krašto keliais), ar intensyvaus žemės ūkio teritorijomis, kurios apima apie 28% Zarasų rajone lokalizuotų ekologinio kompensavimo teritorijų ploto. Tokiais atvejais reikėtų ieškoti alternatyvių sprendimų, tenkinančių skirtingų funkcinių zonų nuostatas.

3.1.4 Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptys

Gamtinio karkaso teritorijų funkcionalumo, geoekologinio potencialo patikimumo, teritorinio susietumo užtikrinimas yra vieni iš svarbiausių kraštovaizdžio apsaugos uždavinių. Tuo tikslu gamtinio karkaso teritorijose reikalinga taikyti tam tikras kraštovarkines priemones.

Remiantis geoekologinio potencialo vertinimu yra nustatytos šios, kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipus išreiškiančios, gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo ir apsaugos kryptys:

- 1) išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis – 1
- 2) palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas - 2
- 3) natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio grąžinimas (atkūrimas) ir gausinimas - 3:
  - 3.1) kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas - 3.1
  - 3.2) kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų grąžinimas (atkūrimas) - 3.2
- 4) urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti (K), rekreacinio vystymo (R), naudingųjų iškasenų gavybos (N) zonų gamtinio karkaso teritorijose tvarkymas -4 (K); (R); (N)
- 5) gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus - *.

Nustatytų gamtinio karkaso tvarkymo krypčių teritorinis išsidėstymas planuojamoje teritorijoje pateikiamas brėžinyje „Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimas. Gamtinio kraštovaizdžio apsauga M 1:20 000“, apskaita pagal nustatytas gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptis 2.3 lentelėje.

3.3 lentelė. Zarasų rajono gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptys

Gamtinio karkaso teritorijų potencialas ir tvarkymo kryptys		Dalis gamtinio karkaso ploto (%)	Dalis savivaldybės ploto (%)
Geoekologinis potencialas	Kraštovaizdžio formavimo kryptys		
GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS (T), tame tarpe:		67,3	52,5
Patikimas (T^p, T^p)	1 - išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	9,1	7,1
	↑ - išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	15,0	11,7
	1; 4(K);(R); (N) - išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,3	0,2
	Viso:	24,4	19,0
Ribotas (T^r, T^r)	2 - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas	19,9	15,5
	2 - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	8,5	6,7
	2; 4 (K);(R); (N) - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	2,1	1,6
	Viso:	30,5	23,8
Silpnas (T^s, T^s)	3.1 - kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas	5,2	4,1
	3.1.* - kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	2,4	2,0
	3.1; 4(K); (R); (N) - kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	1,3	0,9
	Viso:	8,9	6,9
Pažeistas (T^{pž}, T^{pž})	3.2 – grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai	2,6	2,1

	3.2- gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	0,3	0,2
	3.2; 4 (K);(R); (N) - gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,5	0,4
	Viso:	3,4	2,7
Stipriai pažeistas (degraduotas) T'd, T*d	4 (K);(R); (N) - BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,1	0,1
MIGRACINIAI KORIDORIAI (M), tame tarpe:		11,0	8,6
Patikimas (Mp, mp)	1 - išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	1,7	1,4
	1* - išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	0,3	0,2
	1; 4(K); (R); (N) - išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,0	0,0
	Viso:	2,0	1,6
Ribotas (Mr, mr)	2 - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas	3,2	2,6
	2* - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	1,2	0,9
	2; 4 (K);(R); (N) - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,3	0,2
	Viso:	4,7	3,7
Patikimas - ribotas (mp-r)	2* - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	0,4	0,3
Silpnas (Ms, ms)	3.1 - kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas	2,9	2,3
	3.1; 4(K); (R); (N) - kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,2	0,1
	Viso:	3,1	2,4
Pažeistas (Mpž, mpž)	3.2 – gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai	0,7	0,5
	3.2; 4 (K);(R); (N) - gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,1	0,1
	Viso:	0,8	0,6
Stipriai pažeistas (degraduotas) Md, md		-	-
GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI, tame tarpe:		21,7	16,9
Patikimas (Sp, sp)	1 - išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis	2,9	2,3
	1* - išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	2,3	1,7
	Viso:	5,2	4,0

Ribotas (Sr, sr)	2 - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas	7,2	5,6
	2* - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	1,8	1,4
	2; 4 (K); (R); (N) - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,6	0,5
	Viso:	9,6	7,5
Silpnas (Ss, ss)	3.1 - kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas	3,0	2,3
	3.1* - kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	1,3	1,1
	3.1; 4(K); (R); (N) - kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,3	0,2
	Viso:	4,6	3,6
Pažeistas (Spž, spž)	3.2 – gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai	1,6	1,3
	3.2- gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus	0,4	0,2
	3.2; 4 (K); (R); (N) - gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai; BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,1	0,1
	Viso:	2,1	1,6
Stipriai pažeistas (degraduotas) Sd, sd	4 (K);(R); (N) - BP nustatytose zonose urbanizuotų ir kitų užstatytų bei numatomų urbanizuoti ar užstatyti, rekreacinio vystymo, naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų tvarkymas pagal GK nuostatų reikalavimus	0,2	0,2
Iš viso:		100	78,00

1) Pirmoji kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo kryptis (1) - išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, kuriai priskiriamos visos patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos, yra lokalizuota ištisiniais miško masyvais ar su nedideliais labiau sukultūrinto kraštovaizdžio tarpais augusiose sumedėjusia augmenija gamtinio karkaso teritorijose - zonose, išsaugojusiose natūralų (gamtinį) kraštovaizdžio pobūdį bei ekologinio kompensavimo potencialą. Zarasų rajono savivaldybėje pirmajai kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo kryptčiai yra priskirta pakankami didelė gamtinio karkaso teritorijų dalis (apie 31,3%), tame tarpe: geoekologinių takoskyrų- 24,1%, migracinių koridorių – 2%, vidinio stabilizavimo arealų – 5,2% ploto. Šios teritorijos – tai turimas rajono gamtinio karkaso funkcionavimo pagrindas, kurio perspektyva susijusi su racionalaus subalansuoto miškų ūkio tvarkymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms ypač saugomoms teritorijoms.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Pagrindinė šių teritorijų naudojimo kryptis yra tausojantis miškų ūkis. Miškų ūkio atveju – ūkininkavimas pagal ekosistemų apsaugos, rekreacinių ir apsauginių miškų (II–III miškų grupės) tvarkymo reikalavimus, nenaudojant plynų kirtimų arba juos taikant labai ribotai, plynus kirtimus taikant tik išskirtiniais atvejais, kai atkurti ir (ar) ugdyti miškus neplynų kirtimų būdais nėra galimybių. Galimos veiklos susijusios su racionaliu šalutinių miško išteklių naudojimu, poilsinis turizmas. Miškų neapaugusiose teritorijos dalyse pagrindinė naudojimo kryptis yra tausojančio žemės ūkio sistemos diegimas. Žemės ūkio naudmenų struktūroje išsaugomos šlapynės, natūralios pievos. Išlaikomi ir/ar formuojami vandens telkinių pakrančių apsaugos juostų (žolinės ir miško augmenijos) želdiniai.

2) *Antroji kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo kryptis (2) - palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas* yra lokalizuota riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso - mišrios naudmenų mozaikos santykinai natūraliose gamtinėse teritorijose, apimančiose apie - 45,2% GK ploto, kuriose miško medynų ir kitų želdinių plotai kaitaliojasi su pievų naudmenomis, taip pat didesnį antropogeninį krūvi patiriančiose migracijos koridorių atkarpose. Šias teritorijas atstovauja esami įvairaus apželdinimo lygio miško medynų bei kitų želdinių plotai. Šių teritorijų tvarkymas yra kur kas sudėtingesnis, reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Stiprinant ekologinio kompensavimo funkcijas, gamtinio karkaso teritorijose (išskyrus želdynus, pelkes, pievas, ganyklas ir kitas agrarines teritorijas, kuriose vystoma ekologinė žemdirbystė, taikomos agrarinės aplinkosaugos priemonės) pageidautinas apželdinimas mišku. Miškingumas turėtų būti didinamas mažiau našių, didelio drėgnumo (tame tarpe dėl blogai funkcionuojančių sausavimo sistemų) žemių sąskaita, apželdinant ar savaiminės renatūralizacijos keliu. Skatinamas ekologinės žemdirbystės ir agrarinės aplinkosaugos priemonių taikymas, didinama stambių dirbamų laukų masių sąskaita įveisiant apsauginių želdinių grupes ar juostas. Taikomos techninės priemonės, mažinančios sausinamosios melioracijos poveikį, sudarančios sąlygas pelkėdarai, upelių ar jų ruožų, natūralių vandentakų atsistatymui, natūraliam augalų bendrijų ir gyvūnų populiacijų ir jų migracijos kelių formavimui.

Trečioji kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo kryptis (3) – natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio gausinimas ir gražinimas (atkūrimas), įvertinant gamtinio karkaso geoekologinį potencialą diferencijuojama į du tvarkymo variantus:

- *kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas - 3.1* taikomas silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijose. *Silpno geoekologinio potencialo* kategorijai yra priskirtos ūkinės veiklos, pirmiausia agrarinės, gerokai pakeistos gamtinio karkaso teritorijos. Šios zonos susiformavo dėl technokratiško nesubalansuoto žemės naudojimo pažeidžiant ekologinės pusiausvyros sąlygas, nesilaikant racionalios gamtonaudos reikalavimų. Tai žemės ūkio intensyvinimo politikos rezultatas, ypač palietęs migracinius koridorus bei vidinio stabilizavimo arealus. Šiose zonose gamtinio kraštovaizdžio formavimo kryptis yra regeneracinė - restauracinė, susijusi su sudėtingų renatūralizacinių priemonių įgyvendinimu, ekologinių nuostatų stiprinimu ir tausojančio šių teritorijų naudojimo vystymu

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis:

Stiprinant ekologinio kompensavimo funkcijas, šiose gamtinio karkaso teritorijose: skatinamas ekologinės žemdirbystės ir agrarinės aplinkosaugos priemonių taikymas; būtinas žemėnaudos sąskaidos didinimas įveisiant įvairaus dydžio želdinių juostas bei grupes; taikomos techninės priemonės, mažinančios sausinamosios melioracijos poveikį, sudarančios sąlygas pelkėdarai, upelių ar jų ruožų, natūralių vandentakų atsistatymui, natūraliam augalų bendrijų ir gyvūnų populiacijų ir jų migracijos kelių formavimui; nustatytose vietose teritorijos pritaikomos ekstensyviai rekreacijai; didinamas bendras teritorijų miškingumas apželdant ir savaiminės renatūralizacijos keliu mažai našių ir nenaudojamų žemių sąskaita; gyvenamosiose vietovėse (kitos paskirties žemė) įveisiami atskirieji ir priklausomieji želdynai. Įgyvendinus tvarkymo priemones šių gamtinio karkaso teritorijų geoekologinis potencialas turėtų padidėti.

- *kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gražinimas (atkūrimas) - 3.2* taikomas pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijose. *Pažeisto geoekologinio potencialo* kategorijai priskiriami antropogeniškai pakeisti dirbtinių žemėveikšlių plotai – agrarinių naudmenų (dirbami laukai ir kitos žemės ūkio naudmenos), formuojantys didelius išsivienius arealus, neskaidomus natūralių žemėveikšlių; dideliuose arealuose chaotiškai išsidėsčiusios užstatytos teritorijos; naudingųjų iškasenų

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis:

Prioritetas teikiamas natūralumą atkuriančių elementų gražinimui ir gausinimui. Atkuriant ir naujai formuojant natūralų kraštovaizdžio pobūdį pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijose gali būti vykdomi vandens telkinių atkūrimo, teritorijų ir akvatorijų išvalymo nuo užteršimo darbai, visais atvejais tikslingas žaliųjų plotų (miškų, atskirųjų želdynų ir kitų želdinių) įveisimas. Natūralių žemėveikšlių neturinčiuose agrarinių naudmenų arealuose aktualu didinti naudmenų fragmentaciją, suformuojant laukų apsauginių želdinių juostas ir / ar saleles.

Naudingųjų iškasenų eksploatavimo ar kitų veiklų transformuotuose plotuose, vadovaujantis „Pažeistų žemių, iškasas naudingąsias iškasenas rekultivavimo metodika“, visų pirma reikia atlikti rekultivavimo ir natūralizavimo darbus, įveisiant želdinius, formuojant vandens telkinius, gerinant kraštovaizdžio estetinį potencialą, didinant horizontalią ir vertikalią kraštovaizdžio sąskaidą. Pagrindus poreikį ir ekologinę naudą taikytinos sureguliuotų upelių renatūralizavimo priemonės. Pernelyg nusausintose žemėse gamtinę įvairovę tikslinga atkurti pagal parengtus melioracijos rekonstrukcijos projektus.

Esamų chaotiškai užstatytų gamtinio karkaso teritorijų atveju prioritetas teikiamas išlikusių gamtinių kraštovaizdžio elementų išsaugojimui, jų fragmentacijos mažinimui, rekreacinės ir ekologinės paskirties želdynų įveisimui bei darniam tvarkymui, priklausomųjų želdinių įveisimui kitos paskirties žemės sklypuose. Nustatant gamtinio karkaso kitos paskirties žemės sklypų užstatymo tankį turi būti vadovujamasi Gamtinio karkaso nuostatų reikalavimais.

Ketvirtoji (4) kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo kryptis – urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti (K), rekreacinio vystymo (R), naudingųjų iškasenų gavybos (N) zonų gamtinio karkaso teritorijose tvarkymas - **4 (K); (R); (N)** taikoma Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose numatomose kitos paskirties žemės (K), kitos paskirties žemė (naudingųjų iškasenų gavybos (K(N))), kitos paskirties žemė (intensyvios rekreacijos teritorijos (K(R))), kitos paskirties žemė (gyvenamosios ir intensyvios rekreacijos teritorijos (K(R))) prioritetinio tvarkymo teritorijose, patenkančiose į gamtinio karkaso ribas (brėžinys – „Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimas. Sprendiniai. Žemės naudojimo, tvarkymo ir apsaugos reglamentai“).

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Daugeliu atvejų tai yra jau užstatytos teritorijos ar kitoje ūkinėje veikloje naudojamos teritorijos, praradusios natūralią kraštovaizdžio struktūrą ir /arba vertingiausias gamtinius elementus, jų dalis ir nebegalinčios atlikti ekologinio kompensavimo funkcijų (vertinamos kaip *silpno* ar *pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos*). Pagrindinis uždavinys – nebloginti geoekologinio potencialo. Šiose teritorijose gali būti taikomi net keli tvarkymo variantai – naujo želdyno įrengimas; kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atstatančių elementų integravimas ir atkūrimas pažeistose teritorijose; pažeistos teritorijos rekultivacija ir kt. Gyvenamosiose vietovėse - žaliųjų plotų sistemos grandžių – atskirųjų rekreacinės bei apsauginės ir ekologinės paskirties želdynų palaikymas ir formavimas, priklausomųjų želdynų plotų normų užtikrinimas. Pagrindus poreikį bei socialinę ir ekologinę naudą, gali būti atliekami pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijų rekultivacijos ir natūralumo atstatymo darbai, kuomet atkuriamą teritoriją numatoma integruoti į urbanizuotos teritorijos žaliųjų plotų sistemą.

Ketvirtoji (4) gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptis, o tiksliau bendrajame plane numatyti urbanistinės plėtros ar užstatymo, rekreacinio naudojimo ir naudingųjų iškasenų gavybos interesai paliečia ir natūralumo nepraradusias *riboto* ar *silpno* geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijas. Šie sprendiniai daugeliu atvejų yra susiję su socialinių - rekreacinių funkcijų vystymu Zarasų rajono savivaldybėje. Šiuo atveju prioritetas teikiamas gamtinių kraštovaizdžio elementų išsaugojimui. Urbanizuotose ir numatomose urbanizuoti teritorijose, patenkančiose į gamtinį karkasą, priklausomųjų želdynų norma ir plotai nustatomi vadovaujantis LR aplinkos ministro įsakymu „Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir Gamtinio karkaso nuostatais.

Visais atvejais, gamtinio karkaso teritorijos, kurioms yra nustatyta tvarkymo kryptis 4 gali būti tvarkomos tik pagal parengtus žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, kuriuose atliekamas detalus gamtinio karkaso geoekologinio potencialo vertinimas ir nustatomos konkrečios, kiekvienos vietos individualias ypatybes atitinkančios tvarkymo priemonės.

Žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose, šiai tvarkymo kryptčiai (4) priskirtų gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo priemonės gali skirtis dėl nelygiaverčio geoekologinio ir estetinio potencialo, antropogeninio įsavinimo laipsnio, esamo bei planuojamo naudojimo pobūdžio. Rekomenduojami sekantys gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipai, dalis kurių yra susiję su socialinėmis - rekreacinėmis funkcijomis ir yra orientuoti į įvairaus geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijas:

- a) natūralių ar santykinai natūralių gamtinio karkaso teritorijų apsaugos užtikrinimas;
- b) naujo želdyno įrengimas (atskirasis apsauginės ir ekologinės paskirties; atskirasis rekreacinės paskirties);
- b) esamo želdyno įrengimo lygio ir būklės gerinimas;
- c) esamo želdyno įrengimo lygio ir būklės palaikymas;

- d) kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atstatančių elementų integravimas ir atkūrimas pažeistose teritorijose;
- e) pažeistos teritorijos rekultivacija ir natūralumo atstatymas;
- f) kitos paskirties žemės sklypų plėtra, užtikrinant gamtinio karkaso nuostatų reikalavimus dėl priklausomųjų želdynų ploto dalies sklypuose;
- g) vandens telkinių pakrančių tvarkymas palaikant ir stiprinant geoekologinį potencialą.

Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipai pateikiami kaip orientaciniai, jų pasirinkimas ir taikymas turi būti konkretizuojamas priklausomai nuo planuojamo naudojimo pobūdžio ir vietos ypatybių.

3.2. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsauga

1. Bendrąją Zarasų rajono savivaldybės teritorijos gamtinio kraštovaizdžio įvairovės (jo geogenetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina specialus, pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtą instituciškai (turinčių administraciją) ir neinstituciškai organizuotų konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančių)¹ bei kompleksinių² saugomų teritorijų tinklas. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugos sistemai Zarasų rajono savivaldybėje priklauso šios saugomų teritorijų grupės:

- 1) institucinės saugomos teritorijos
  - valstybiniai parkai
- 2) neinstitucinės saugomos teritorijos
  - valstybiniai draustiniai,
  - biosferos poligonai

3. Aukščiau minėtų konkrečių gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančių saugomų teritorijų suvestinė pagal atskiras LR Saugomų teritorijų įstatymu nustatytas saugomų teritorijų grupes pateikiama lentelėje (2.4 lentelė).

4. Zarasų rajono savivaldybės gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugos sistemos plėtojimas sietinas su svarbiausiuose šalies teritorijų planavimo dokumentuose - LR teritorijos bendrajame plane (2002 m.). Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane (2015 m.) bei Utenos apskrities bendrajame plane numatytais kraštovaizdžio apsaugos užtikrinimo sprendiniais. Taip pat galimos tikslingos teritorijų paieškos steigti naujiems valstybiniams ar savivaldybių draustiniams, ypač biologinio profilio.

5. Saugomų teritorijų sistema (valstybiniai parkai, valstybiniai draustiniai, biosferos poligonai) rajone apima daugiau nei ketvirtadalį teritorijos ploto (26,6%), integruoja gamtos ir kultūros paveldo apsaugą, yra funkcionaliai diferencijuota. Saugomų teritorijų ploto rodiklis yra gerokai didesnis už šalies vidurkį (15,7%) ir atspindi pakankamą ypač saugomų teritorijų tinklo išvystymą Zarasų savivaldybės teritorijoje. Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje saugomų teritorijų tinklo plėtojimas - iki 14-18% krašto teritorijos, išskiriamas kaip vienas iš ilgalaikių uždavinių, išsaugant kraštovaizdžio ir biologinę šalies įvairovę, todėl Zarasų rajone, įvertinant kiekybinius saugomų teritorijų tinklo išvystymo rodiklius, didžiausią dėmesį reikėtų skirti reikiamam saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimų užtikrinimui, specialiojo planavimo dokumentų rengimui, vietinio lygmens savivaldybės saugomų teritorijų tinklo plėtojimui.

6. Atkreiptinas dėmesys į vietinio lygmens – savivaldybės saugomų draustinių tinklo plėtojimą. Šiuo metu Zarasų rajono savivaldybėje jis nėra suformuotas. Įvertinant tai, kad rajono teritorija pasižymi didele gamtinio

¹ *Konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančios) teritorijos* – teritorijos, kuriose saugomi unikalūs arba tipiški gamtinio ir (ar) kultūrinio kraštovaizdžio kompleksai bei objektai ir biologinė įvairovė.

² *Kompleksinės saugomos teritorijos* – gamtiniu ir (ar) kultūriniu vientisumu pasižyminčios teritorijos, kuriose pagal bendrą apsaugos, tvarkymo ir naudojimo programą sujungiamos įvairių apsaugos krypčių prioriteto, taip pat rekreacinės ir ūkinės zonos.

kraštovaizdžio įvairovę, savivaldybės saugomų teritorijų tinklo plėtojimo procesui turėtų būti skiriamas reikiamas dėmesys. Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo sprendiniuose savivaldybės saugomų teritorijų sistemos plėtra detaliau neanalizuojama. Tai būtų specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas.

3.4 lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovę Zarasų rajono savivaldybėje išsaugančios saugomos teritorijos

Saugomų teritorijų grupė	Saugomos teritorijos pavadinimas	Plotas/dalis savivaldybėje (ha)	Savivaldybė
VALSTYBINIAI PARKAI	1. Gražutės regioninis	31932,9 / <u>27559,9</u>	Ignalinos r., Zarasų r.
	2. Sartų	12121,5 / <u>5532,9</u>	Rokiškio - Zarasų
VALSTYBINIAI BIOSFEROS POLIGONAI	3. Vasaknų	65,9	Zarasų
VALSTYBINIAI DRAUSTINIAI	4. Dūburio hidrografinis	370,1	Zarasų
	5. Kampuolio hidrografinis	464,7 / <u>281,2</u>	Rokiškio - Zarasų
	6. Smalvos hidrografinis	546,5	Zarasų
	7. Pratkūnų geomorfologinis	623,5	Zarasų
	8. Vaiskūnų geomorfologinis	445,1 / <u>125,1</u>	Utenos - Zarasų
	9. Tilžės geomorfologinis	43,7	Zarasų
	10. Baičių telmologinis	48,4 / <u>16,0</u>	Utenos - Zarasų
	11. Samanių telmologinis	112,0	Zarasų
	12. Velniabalės telmologinis	119,4	Zarasų
	VISOS ST SAVIVALDYBĖJE	35403,0	26,6 savivaldybės teritorijos ploto

7. Rajone yra gausi valstybės saugomų gamtos paveldo objektų grupė – 27, tame tarpe: 5 geologiniai, 2 hidrogeologiniai ir 20 botaniniai. LR Vyriausybė 2000 m. kovo 20 d. nutarimu Nr. 311 „Dėl gamtos paminklų paskelbimo“ 2 vertingiausi objektai – *Lygumų akmuo* ir *Stelmužės ažuolas* yra paskelbti gamtos paminklais. Keli botaniniai objektai yra saugomi savivaldybės (saugomais paskelbti Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2016 m. spalio 28d. sprendimu Nr. T-241). Tiesa, tik vienas iš jų (Kloviškių ažuolas) yra registruotas saugomų teritorijų valstybės kadastrė. Kiti (*Pušys sesės* ir *Antalieptės pušis*) yra sunykę. Neatitinkantis kriterijų geologinis gamtos paveldo objektas *Šavašos akmuo su pėda* 2017 m. išbrauktas iš saugomų gamtos paveldo objektų sąrašo. Iš šio sąrašo yra išbrauktas ir *Napoleono akmuo*. Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo sprendiniuose pasiūlymai dėl naujų gamtos paveldo objektų steigimo neteikiami. Tai būtų specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas.

8. Saugomų teritorijų ir gamtos paveldo objektų lokalizacija pateikiama grafinėje dalyje - brėžinyje „Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koregavimas. Sprendiniai. Gamtinio kraštovaizdžio apsauga“.

3.3. Biologinės įvairovės apsauga

1. Bendrąją Zarasų rajono savivaldybės teritorijos biologinės įvairovės (genetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina speciali pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtą saugomų teritorijų sistema bei su ja koordinuojamas ir jai subordinuojamas pagal Europos Sąjungos paukščių (EEC 79/409) ir buveinių (EEC 92/43) Direktyvas pradėtas formuoti europinę biologinę svarbą turinčių *Natura 2000* teritorijų tinklas.

2. Biologinės įvairovės apsaugos sistemai Zarasų rajono savivaldybėje priklauso šios saugomų teritorijų grupės:

1) nacionalinės institucinės saugomos teritorijos:

- valstybiniai parkai.

2) nacionalinės neinstitucinės saugomos teritorijos:

- valstybiniai draustiniai;
- valstybiniai biosferos poligonai.

3) nacionalinę ST sistemą perdengiančio Europos ekologinio tinklo *Natura 2000* teritorijos:

- paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST)
- buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST)

Aukščiau minėtų saugomų teritorijų (nacionalinių institucinių ir nacionalinių neinstitucinių) suvestinė pagal atskiras LR Saugomų teritorijų įstatymu nustatytas nacionalinių saugomų teritorijų grupes bei pagal *Natura 2000* kategorijas pateikiama 2.5 lentelėje.

2.5 lentelė. Biologinę įvairovę saugančios *Natura 2000* teritorijos Zarasų rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Teritorijos pavadinimas, (savivaldybė)	Teritorijos grupė	Plotas/ dalis savivaldybėje (ha)	Pastabos
1.	Drūkšių ežeras (Ignalinos r., Zarasų r.)	PAST	3654,0/ <u>3192,1</u>	Drūkšių ežero apsaugos zonos dalis
2.	Sartų regioninis parkas (Rokiškio r., Zarasų r.)	PAST	11212,5 / <u>4952,3</u>	Sartų regioninis parkas, išskyrus šio parko rekreacinio, žemės ūkio bei kitos (gyvenamosios) paskirties prioriteto funkcines zonas
3.	Smalvos šlapžemių kompleksas (Zarasų r.)	PAST	546,5 / <u>546,5</u>	Smalvos hidrografinis draustinis
4.	Vasaknų tvenkiniai (Zarasų r.)	PAST	65,8 / <u>65,8</u>	Vasaknų biosferos poligonas
5.	Šiaurės rytinė Gražutės regioninio parko dalis (Ignalinos r., Zarasų r.)	PAST	5699,8 / <u>5450,3</u>	Gražutės regioninio parko dalis
6.	Antazavės šilas (Zarasų r.)	BAST	176,4 / <u>176,4</u>	Sartų regioninio parko dalis
7.	Balnio ežeras ir jo apyežerės (Zarasų r.)	BAST	14,4 / <u>14,4</u>	Sartų regioninio parko dalis
8.	Drūkšių ežeras (Ignalinos r., Zarasų r.)	BAST	3611,6 / <u>3191,4</u>	Drūkšių ežero apsaugos zonos dalis
9.	Gipėnų kaimo apylinkės (Zarasų r.)	BAST	13,8 / <u>13,8</u>	Sartų regioninio parko dalis
10.	Gražutės regioninis parkas (Ignalinos r., Zarasų r.)	BAST	26101,8 / <u>22421,1</u>	Gražutės regioninis parkas, išskyrus šio parko rekreacinio, žemės ūkio bei kitos (gyvenamosios) paskirties prioriteto funkcines zonas
11.	Ilgašiliis (Zarasų r.)	BAST	346,7 / <u>346,7</u>	Sartų regioninio parko dalis
12.	Kelpšiškių miškas (Zarasų r.)	BAST	6,4 / <u>6,4</u>	Į saugomų teritorijų ribas nepatenka
13.	Melatinėlės upės slėnis (Zarasų r.)	BAST	10,4 / <u>10,4</u>	Sartų regioninio parko dalis
14.	Padustėlio pelkės (Zarasų r.)	BAST	107,2 / <u>107,2</u>	Sartų regioninio parko dalis
15.	Pelkėtos Rašų ežero pakrantės (Zarasų r.)	BAST	74,6 / <u>70,8</u>	Sartų regioninio parko dalis
16.	Pūsčios pelkė (Zarasų r.)	BAST	90,2 / <u>90,2</u>	Gražutės regioninio parko dalis, Pūsčios telmologinis draustinis
17.	Samanių pelkė (Zarasų r.)	BAST	112,3 / <u>112,3</u>	Samanių telmologinis draustinis
18.	Samanyčios pelkė (Zarasų r., Utenos r.)	BAST	48,4 / <u>9,0</u>	Balčių telmologinis draustinis
19.	Smalvelės upė ir šlapžemės (Zarasų r.)	BAST	548,3 / <u>548,3</u>	Smalvos hidrografinis draustinis
20.	Smalvos ir Smalvykščio ežerai ir pelkės (Ignalinos r., Zarasų r.)	BAST	2225,3 / <u>1914,3</u>	Gražutės regioninio parko dalis, Smalvo kraštovaizdžio draustinis
21.	Velniabalė (Zarasų r.)	BAST	119,4 / <u>119,4</u>	Velniabalės telmologinis draustinis
22.	Vyko ežero apyežeris (Zarasų r.)	BAST	86,1 / <u>86,1</u>	Sartų regioninio parko dalis
23.	Zalvės upės slėnis (Rokiškio r., Zarasų r.)	BAST	6,5 / <u>0,9</u>	Sartų regioninio parko dalis
24.	Zalvės pelkė (Zarasų r.)	BAST	15,6 / <u>15,6</u>	Sartų regioninio parko dalis
25.	Ėglio ir Ėglioko ežerai (Zarasų r.)	BAST	14,9 / <u>14,9</u>	Sartų regioninio parko dalis

Pastaba: Bendras *Natura 2000* teritorijų plotas neskaičiuojamas dėl dalies buveinių (BAST) ir paukščių (PAST) apsaugai svarbių teritorijų persidengimo.

3. *Natura 2000* teritorijos yra skelbiamos specialiomis saugomomis teritorijomis, užtikrinant palankų apsaugos statusą tam tikrai buveinei ar rūšiai, kurios yra išvardintos ES Paukščių ir Buveinių direktyvų prieduose.

Saugomomis pirmiausia skelbiamos labiausiai nykstančios arba gamtos išsaugojimui svarbiausios teritorijos. Per laikotarpį po Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano parengimo įsteigti du nauji telmologiniai draustiniai – *Samanių*, tikslu išsaugoti vertingą aukštapelkės raistą, kuriame yra saugomų rūšių, Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių – 7140 tarpinės pelkės ir liūnai, 7110* aktyvios aukštapelkės, 91D0* pelkiniai miškai ir *Velniabalės*, tikslu išsaugoti vertingą pelkinį kompleksą, kuriame yra saugomų rūšių ir Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių – 3160 natūralūs distrofiniai ežerai, 7110* aktyvios aukštapelkės, 7140 tarpinės pelkės ir liūnai, 91D0* pelkiniai miškai, 9080* pelkėti lapuočių miškai, 9010* vakarų taiga. Kitų naujų, skirtų biologinės įvairovės išsaugojimui, saugomų teritorijų steigimo procedūros Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje šiuo metu nevykdomos.

4. Iš visų Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje išskirtų biologinę įvairovę saugančių *Natura 2000* teritorijų, didelė dalis (išskyrus *Kelpšiškių miškas*) patenka į saugomų teritorijų – valstybinių parkų, biosferos poligono, valstybinių draustinių, apsaugos zonų ribas. Biologinės įvairovės apsaugai skirtų specializuotų – botaninių ir zoologinių draustinių rajone nėra, tačiau biologinės įvairovės apsaugos tikslą savo nuostatose visada turi ir kiti siauresnio profilio draustiniai - telmologiniai (*Balčių, Samanių, Velniabalės*), hidrografiniai (*Dūburio, Kampuolio, Smalvos*), valstybiniai parkai (*Sartų, Gražutės*) bei biosferos poligonas (*Vasakny*). Europos Bendrijos svarbos buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai.

5. Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių inventorizacijos žemėlapiu (<https://www.geoportal.lt/>) duomenimis Zarasų rajono savivaldybėje yra daug buveinių apsaugai svarbių teritorijų. Jų lokalizacija teikiama grafinėje dalyje - brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio apsauga“. Visos šios buveinės yra įtrauktos į Lietuvoje sutinkamų Europos bendrijos svarbos gamtinių buveinių, kurių apsaugai būtina steigti saugomas teritorijas, sąrašą. Iki bus nustatytas atitinkamas apsaugos režimas, dėmesys turi būti skiriamas tam, kaip išlaikyti natūralių ir pusiau natūralių teritorijų bendrąją kokybę, apsaugant jas nuo nuskurdimo ir nevietinių augalų ir gyvūnų rūšių išplitimo. Savivaldybės lygmenyje būtų aktualu parengti rajono teritorijos kompleksinį biologinės įvairovės įvertinimą, išskiriant atskirus gamtinius kompleksus, kuriuose yra saugomų ir retų rūšių bei inicijuojant savivaldybės saugomų draustinių steigimą

6. Miško vystymosi ypatumai ir kitos priežastys lemia tai, kad ypač svarbios biologinės įvairovės vertybės telkiasi fragmentiškuose, daugeliu atvejų labai nedideliuose miško plotuose, vadinamuosiuose „karštuose taškuose“. Šiuose plotuose (arba buveinėse) biologinė įvairovė yra nepaprastai didelė. Specialaus tarptautinio Lietuvos ir Švedijos vykdyto projekto metu buvo inventorizuotos tokios buveinės, Lietuvoje pavadintos Kertinėmis miško buveinėmis (KMB), kurios užima tik nedidelę visų miškų dalį, tačiau jose telkiasi palyginti daug kraštovaizdyje aptinkamų biologinės įvairovės elementų, ypač retų ar nykstančių organizmų rūšių. KMB lokalizacija Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje teikiama grafinėje dalyje - brėžinyje „Gamtinio kraštovaizdžio apsauga“. Veiklą kertinėse miško buveinėse reglamentuoja Bendrieji kertinių miško buveinių nuostatai.

4. NEKILNOJAMO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA

4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA

4.1. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos kryptys

Zarasų rajono teritorijoje esantis nekilnojamas kultūros paveldas (toliau NKP) yra palyginus labai gausus, jis pasižymi didele įvairove – įvairialypiškumu. Jis skirtingas savo reikšmingumu bei pobūdžiu, pasižymi istorine, archeologine, mitologine, architektūrine, urbanistine, menine verte. NKP objektų ryšys su vaizdinga gamtine aplinka, sąlygojama kraštovaizdžio (žemėvaizdžių) įvairovės, lemia jo didelę estetinę ir rekreacinę vertę. Dėl to numatomos ir skirtingos šių NKP vertybių apsaugos, tvarkymo bei naudojimo kryptys: moksliniam ar viešajam pažinimui, paskirais atvejais ir šiomis abiem kryptimis, taip pat viešajam pažinimui - tuo pačiu ir tolesniam vertybės naudojimui, viešajai pagarbai. Pagrindinis tikslas visais atvejais išlieka NKP objektų kultūrinės vertės išsaugojimas (taip pat ir ateities kartoms), tuo pačiu jos atskleidimas ir puoselėjimas, jų naudojimas kiek įmanoma autentiškai ar artimai autentiškai paskirčiai, taip pat turizmo, rekreacijos bei kultūros ir švietimo reikmėms. Kadangi, kaip aukščiau minėta, didelė dalis rajono teritorijoje esančių NKP objektų yra išsidėsčiusi ar apsupta įvairaus bei išraiškingo gamtinio kraštovaizdžio, svarbus rajone tampa ir kultūros bei gamtos paveldo apsaugos integralumo klausimas.

Viena pagrindinių kliūčių trukdančių tinkamai saugoti NKP, kaip ir visoje Lietuvoje, yra jo tvarkymo darbams jaučiams lėšų stygius. Todėl svarbi yra tokių lėšų paieška iš įvairių galimų šaltinių, nepasikliaujant vien valstybės bei savivaldybės biudžetų pajėgomis. Būtinai veiksmai ir pastangos pritraukti privačius investuotojus, sudarant palankias sąlygas jų investicijoms į NKP tvarkymą. Svarbus veiksnys taip pat yra vietinės visuomenės įtraukimas į NKP apsaugos procesą, keliant piliečių susidomėjimą ir gilinant jų žinias – tai padės NKP objektuose bei jų aplinkoje išlikti daugiau autentiškos vertingos medžiagos (vertingųjų savybių), tuo aktualizuos žmonių tarpe savo krašto ir apskritai istorijos žinias bei kultūros reiškinius. Skatinant visuomenę, ypač jaunimą – tam tikrą, NKP vertybių dalį yra pozityvu tvarkyti jų pačių iniciatyvos ir talkų būdu, specialistams tik vadovaujant. Tai daugiausiai liestų archeologijos vertybių teritorijas.

Taip pat yra skatintinas spartesnis ir aktyvesnis NKP vertybių apskaitos procesas, neišaiškintų vertybių vertinimas ir įtraukimas į NKP registrą. Šie darbai regione yra ženkliai atsiklikę (*pakanka paminėti vieną pavyzdį – jog į Registrą iki šiol nėra įtraukta Zarasų miesto ir apylinkių kraštovaizdyje dominuojanti H. Markoni projektuota, neorenesanso bei neobaroko bruožais pasižyminti, XIX a. antroje pusėje statyta ir 1878 m baigta, Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia*). Tokių ir kitų naujų NKP objektų rajono teritorijoje vertės nustatymas ir išaiškinimas, išaiškintųjų tyrimas bei vertės tikslinimas, leis geriau planuoti taip pat ir jų naudojimą, priežiūrą bei tvarkymą. Tai tuo pačiu padės žmonėms geriau pažinti ir gerbti savojo regiono kultūros reiškinius ir jos paveldą.

4.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektai ir jų apsaugos priemonės

Šiuo metu Zarasų rajono teritorijoje teisinė apsauga yra suteikta 414 NKP objektų – įskaitant vietas, kompleksus, pavienius taip pat ir į kompleksus įeinančius objektus. Statiniuose esantys objektai, nors kai kurie jų dar išlikę NKP registre kaip nekilnojami (vargonai, altoriai, paveikslai, skulptūros ir pan.), neskaičiuojami. Jų tarpe yra dvi NKP vietovės (*Zarasų bei Dusetų miestų istorinės dalys, atitinkamai u/k 17126, 31690*), 38 kompleksai bei 374 pavieniai NKP objektai (įskaitant į kompleksus įeinančius).

Paminėtina, kad iš visų šių objektų – 81 yra suteiktas aukščiausias – **Paminko statusas**. Tai piliakalniai, senovės gyvenvietės bei jų kompleksai, pilkapyiai, o taip pat Lietuvos karių, karininkų, savanorių kapai. Tuo pačiu 49 objektams – kompleksams, paviniams ar į tuos kompleksus įeinantiems, yra suteiktas **Nacionalinis reikšmingumo lygmuo**. Šalia archeologinio pobūdžio objektų, tai mūšių vietos, Antrojo pasaulinio žydu žudynių bei sovietų sąjungos teroro įvykių ir aukų užkasimo vietos, Lietuvos partizanų užkasimo vietos bei kapai. Tarpe jų, taip pat ir 2 architektūros statinių kompleksai (*Stelmužės dvaro sodyba - u/k 936* bei *Salako Švč. Mergelės Marijos Sopolingosios pastatų kompleksas - u/k 15997*).

Stambiausi nekilnojamojo kultūros paveldo dariniai Zarasų rajone yra KULTŪROS VIETOVĖS. Jų yra dvi – tai istorinės miestų dalys:

1. Ypač savitas, Lietuvos atžvilgiu unikalus urbanistinis objektas – **Zarasų miesto istorinė dalis (17126)** - XIX a. pradžios taisyklingo „vėduoklės“ pavidalo plano (planas patvirtintas 1837 m.), nors gyvenvietė – dvaras žinomi jau iš XV a. 2000 m. buvo atlikti miesto urbanistiniai istoriniai tyrimai (arch. N. Steponaitytė), ir

Zarasų m. istorinę dalį buvo pasiūlyta skelbti valstybės saugoma vietove. 2015 m. buvo parengtas vietovės NKP vertinimo tarybos Aktas, o taip pat ir specialusis tvarkymo planas – **Zarasų miesto istorinės dalies (unikalus kodas kultūros vertybių registre 17126) nekiliojamojo kultūros paveldo apsaugos specialusis planavimo dokumentas**, UAB „Urbanistika“, arch. A. Gučas, V. Miciūtė, konsultavo E. Zilinskas (toliau Zarasų m. istorinės dalies SP). Jam įsigaliojus, Zarasų m. istorinė dalis tapo savivaldybės saugoma vietove. Šiuo specialiuoju planu buvo patikslintos vietovės teritorijos ribos, nustatyta apsaugos zonos (vizualinės apsaugos pozonio) teritorija. Paskiroms vietovės teritorijoms SP buvo nustatyti Autentiškos paskirties bei Tausojamo naudojimo saugojimo režimai, viso 12 skirtingais ribojimais apibrėžtų teritorijų. 2 teritorijoms yra nustatytas Autentiškos paskirties režimas – A.1. Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia bei A.2. – centrinei miesto - Sėlių Aikštei. Tausojimo naudojimo paskirties režimai yra nustatyti šie: T.1. - Perimetrinis centro, T.2.1. – Perimetrinis reguliarus miesto centro pastatų, T.2.2. – Perimetrinis reguliarus dviaukščių namų, T.2.3. – Perimetrinis reguliarus sodybinių pastatų, T.3. – Viešųjų erdvių, T.4. Sodybinio užstatymo, T.5.1. – Atskirai stovinčių pastatų, formuojančių perimetrinį užstatymą, T.5.2. – Atskirai stovinčių pastatų, T.6. - Laisvo planavimo užstatymo, T.7. – Saugomo gatvių tinklo. SP sprendiniuose tuo pačiu smulkiai aprašyti architektūriniai bei kiti apribojimai, tuo pačiu pateiktos vietovės teritorijos vystymo gairės. Tuo būdu SP sprendiniai, jei jų bus laikomasi, užtikrins Zarasų m. istorinės dalies stabilią paveldosauginę padėtį, sudarys prielaidas išlikti jos vertei, tuo pačiu kultūriniam, funkciniam – patogaus gyvenimo bei turistiniam miesto patrauklumui. Tuo pačiu, kaip aukščiau minėta, vietovėje būtina toliau vykdyti NKP vertybių apskaitos, naujų objektų išaiškinimo darbą, nes mieste esama nemažai iš tiesų vertingųjų savybių požymiais pasižyminčių statinių (žiūr. Vietovės NKP vertinimo tarybos aktą), ne vien tik minėtoji bažnyčia. Zarasų miestas turi didelį turistinį rekreacinį potencialą, ir jo vystymas galės pritraukti papildomų lėšų taip pat ir kultūros paveldo apsaugos bei tvarkymo reikmėms, kas tuo pačiu vėl didins miesto patrauklumą ir darnų jo vystymąsi.

2. **Dusetų miesto istorinė dalis (31690)** įtraukta į NKP registrą 2008-02-01, tačiau tai nėra tinkamai ištirtas urbanistinis architektūros darinys, nėra parengtas ir visavertis vietovės NKP vertinimo tarybos aktas. Dusetos kaip miestas jau minimas 1686 m., tačiau didesnio išsivystymo neįgavęs, bet pastaruoju metu – XX a., populiarumo susilaukęs tradicinėmis tapusiomis Sartų ežero ledo žirgų lenktynėmis. Todėl vietovė tapo nors sezoniškai, tačiau aktyviai lankoma. Mieste yra vienintelis, neskaitant kelių monumentų, NKP architektūrinis objektas - XVIII a. pastatyta barokinė Švč. Trejybės bažnyčios varpinė, nors miesto panoramoje būtent dominuoja pati bažnyčia - raudonų plytų mūro, neoromaniško architektūros stiliaus bruožais pasižyminti, iškilusi čia 1886 m. (pirmoji bažnyčia buvo pastatyta jau XVI a. pradžioje). Tokiu būdu Dusetų miesto istorinėje dalyje būtina atlikti urbanistinius istorinius architektūros tyrimus, tiksliau ir konkrečiai išsiaiškinti kas būtent sudaro vietovės architektūrinę, kraštovaizdžio bei urbanistinę vertę – ar esama daugiau kultūros paveldo statinių – t. y. NKP požymių turinčių, kurie būtų priskirtini prie Urbanistinės struktūros statinių, koks yra užstatymo ryšys su gatvių tinklu bei Sartų ežero akvatorija bei pakrante ir kt. Tuo pačiu rekomenduojama parengti ir vietovės specialųjį tvarkymo planą (SP), juo nustatant apsaugos zoną (vizualinės apsaugos pozonį), o paskiroms konkrečioms miesto teritorijoms, NKP objektams bei kultūros statiniams jose – saugojimo bei naudojimo režimus, taip pat ir veiklos plėtojimo šioje kultūros paveldo vietovėje gaires (*vadovaujantis NKP apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, 2016-06-29 Nr.IV-261/D1-322, 17.3 ir 32.2.2 ir 3p.*).

Paminėtinas šiuo požiūriu ir **Salako miestelis**. Jo istorinis centras nėra įtrauktas į NKP registrą, tačiau jau A, Miškinio vertinimu taip pat, panašiai kaip ir Dusetos, turi aiškių urbanistinės bei architektūrinės vertės požymių. Salako panoramoje dominuoja XX a. pradžioje pastatyta (konsekuota 1915 m.) Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčia, kartu su šventoriaus tvora bei vartais sudaranti kompleksą (u/k 15997), o miestelio istorinio centro erdvinė kompozicija taip pat yra regionui būdinga ir ryškiai reprezentuojanti XIX a. vid. – XX a. pr. urbanistinę struktūrą. Todėl rekomenduojama atlikti Salako miestelio istorinius, urbanistinius ir architektūrinius tyrimus, tuo pačiu išsiaiškinant ir kultūros paveldo statinių (turinčių NKP vertingųjų savybių bei urbanistinės struktūros statinių) buvimo faktą, NKP vietovės vertinimo tarybos akto rengimo tikslingumą. Paminėtina, jog iki šiol miestelio vaizdo naujadarai dar nėra užgožę, ir jis laikytinas potencialiu kandidatu, kad vietovei būtų suteikta teisinė apsauga. Tokiu atveju būtų rekomenduotina ir parengti tokios vietovės specialųjį tvarkymo planą.

Gausus ir įvairus Zarasų rajone yra ARCHITEKTŪROS PAVELDAS. Tai kompleksiniai bei pavieniai objektai. 2 iš jų yra Nacionalinio lygmens – Stelmužės dvaro sodybos (u/k 939) bei Salako Švč. Mergelės Marijos

Sopulingosios bažnyčios (u/k 15997) statinių kompleksai. Valstybės saugomų yra 14 NKP kompleksinių bei pavienių objektų (į kompleksus įeinančių skyrium neskaičiuojant).

Nagrinėjant **kompleksinius objektus**, atkreiptinas dėmesys, jog didžioji dalis jų dalis – **dvarų sodybos** ar išlikę tik jų fragmentai (jų tarpe vienas palivarkas), o jų būklė dažnai bloga, saugojimo ir tvarkymo galimybės yra labai ribotos. Viena ai jų - Suveiko dvaro sodybos fragmentams (u/k 940) teisinė apsauga panaikinta. Be minėtųjų Stelmužės bei Antazavės kompleksų rajone esama dar devynių šio pobūdžio kompleksinių objektų. Dalį šių kompleksų dar būtina geriau iširti, parengti pilnesnius jų vertinimo dokumentus – tai Raudinės (u/k 935), Vasaknų (u/k 941), Luodžių (932) buv. dvarų sodybos. Tai sudarytų geresnes galimybes nustatyti šių objektų saugojimo, tvarkymo bei naudojimo potencialą, poreikį ir gaires, kuriomis jų, ar jų paskirais statiniais, galėtų susidomėti investuotojai, kurios tikėtų turizmo ar kultūros veiklos plėtrai. Šio požiūriu išsiskiria gana įspūdingi Kamariškių dvaro sodybos (u/k 930) statiniai ar jų liekanos.

Kita kompleksinių objektų grupė yra **bažnyčių ir jų statinių** kompleksai. Jų kultūrinio paveldo sauga bei galimybės kelia mažiau problemų, kadangi dauguma jų aktyviai naudojami, funkcionuoja pagal savo pirminę paskirtį. Paminėtina ir tvarkytina viena aplinkybė – taip pat yra reikalingas tikslesnis, išsamesnis objektų, jų vertės ištyrimas bei vertinimas. Tuo pačiu pažymėtina, kad net Valstybės saugomam Antazavės Dievo apvaizdos bažnyčios kompleksui (u/k 1775) nėra nustatytas vertingųjų savybių pobūdis, nekaltant apie būtinumą tokiam objektui turėti parengtą pilną NKP vertinimo tarybos aktą. Taip pat nėra tinkamai į ištirtas ir įvertintas aukščiau minėtas Dusetų Švč. Trejybės bažnyčios kompleksas, kurio tik Varpinė yra NKP registro sąrašė (u/k 1777). Įspūdingą dvibokštę, raudonų plytų mūro bažnyčių paveldosaugos požiūriu tikslinga plačiau iširti – joje yra dailės kūrinių, senesnių nei pats bažnyčios pastatas bei tuo pačiu metu statyti vertingais laikomi vargonai. Bažnyčios šventorių juosia puošni akmenų mūro tvora su kryžiaus kelio stočių kopyltėlėmis. Kartu su minėtąja Varpine, visa tai sudaro raiškų kompleksą, kuriam derėtų išsiaiškinti visas vertingąsias savybes, parengti pilną NKP vertinimo tarybos aktą. Tai ne tik liturginių apeigų, bet ir pažintiniam turizmui taikytina, tinkama, vertinga vieta. Į šių kompleksų tarpą taip pat galėtų pretenduoti šiuo metu nesancijos NKP registre Baltriškių Šv. Kazimiero (pastatyta 1920 m.) bei Smalvų Švč. Mergelės Marijos Rožančinės (žinoma nuo XVII a., dabartinė pastatyta 1857 m.) bažnyčios su savomis varpinėmis. Joms turėtų būti atlikti visi su paveldosauga susiję tyrimai, nustatyta jų vertė, taikymas platesniam lankymui.

Atskirą kompleksų grupę Zarasų rajone sudaro **etnoarchitektūrinės (dalis jų – taip pat ir memorialinės) sodybos**. NKP registre jų yra keturios, viena jų – Sodyba (u/k 1779) Padustėlio k. nėra tinkamai iširta, nenustatytos ir vertingosios jos savybės. Šių NKP objektų reikšmė ir jų lankymas daugiausiai yra svarbus švietimo tikslams, o priežiūra ir tvarkymas daugiausiai gula ir ateityje liks - ant vietinių bendruomenių bei savivaldybės pečių.

Skyrium paminėtinas Degučių pašto stoties pastatų kompleksas (u/k 16931), kurį sudaro 2 gana atokiai vienas nuo kito stovintys pastatai, tačiau netoli jų taip pat stovi ir 2 paskiri Pavieniais NKP objektais registruoti, taip pat su XIX a. nutiesto Peterburgo-Varšuvos plento aptarnavimu susiję pastatai – Sarginė (u/k 23200) ir Sargybinė (16931). Visi minimi objektai turi valstybės saugomų statusą, ir juos būtų tikslinga traktuoti kaip vieną bendrą kompleksą, kartu ieškoti tinkamiausio naudojimo bei pritaikymo, o tvarkant – siekti vieningos stilistikos ir metodikos.

Pavienių NKP architektūrinio paveldo objektų, atmetus aukščiau minėtus, kuriuos rekomenduojama įtraukti į kompleksus, Zarasų rajone yra dar 5. Visi jie turi Valstybės saugomų statusą. Tai viena sunykusios Sodybos vieta (u/k 10600), 3 malūnai: 2 Vandens – Antalieptės (u/k 15817) bei Šlyninkos (u/k 16761), pastarasis pastatytas XVIII a. ir Vencavų vėjo malūnas (u/k 1780), taip pat Poeto Fausto Kiršos gimtasis namas (u/k 11375). NKP objektui – Sodybos vietai iki šiol nėra nustatytas vertingųjų savybių pobūdis, spėtina, jog jis yra tik memorialinis, nes tai kompozitoriaus Juozo Gruodžio (1884-1948) gimtosios sodybos vieta su ją žyminčio akmeninio paminklo ženklų. Tuo metu abiem vandens malūnams, kad būtų išsaugoti, būtina rasti jiems tinkamą pritaikymą – turizmui, viešajam maitinimui, ekspozicijoms. Vencavų malūne yra išlikę daug technologinės įrangos, jam tikėtų, jo pagrindinė paskirtis galėtų būti kultūrinė - muziejaus, kultūrinio švietimo. Panašiai toliau naudojamas ir tvarkomas turėtų būti ir Poeto Fausto Kiršos gimtasis namas. Visam aukščiau minėtam architektūriniam paveldui išsaugoti ir tinkamai tvarkyti, nepriklausomai nuo objekto statuso ar lygmens, būtina pastovi priežiūra, esant reikalui – remontas, kiti tvarkomieji statybos darbai (PTR 3.08.01.:2013.II).

Vis dėlto rajone esama ir daugiau architektūros bei istorijos požiūriu dėmesį traukiančių pastatų. Visų pirma tai įvairūs išlikę, dauguma tebeveikiantys, maldos namai. Be minėtųjų Baltriškės bei Smalvų bažnyčių su savomis varpinėmis, tai Avilių Šv. Kryžiaus Išaukštinimo medinė bažnyčia – 1875 m. perstatyta iš kopylės, pasižyminti liaudies bei baroko architektūros bruožais, Imbrado Nukryžiuotojo Jėzaus, Tilžės Švč. Mergelės Marijos Karalienės,

Vajasiškio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios. Taip pat Rusteikių ir Zarasų Visų Šventųjų stačiatikių cerkvės - pastaroji pastatyta 1839 m., ir 1885 perkelta į Stačiatikių kapines. Esama rajone išlikusių ir rusų sentikių maldos namų: tai Minaukos, Rastiniškių – XIX a. vidurio medinis statinys, Turmanto, Zarasų Švč. Motinos Užtarėjos – Sentikių senosiose kapinėse (u/k 38290) - cerkvės. Visiems šiems pastatams reikalingi tolesni, išsamesni kompleksiniai paveldosauginiai tyrimai, kad būtų nustatyta jų vertė, NKP vertinimo aktų parengimo, teisinės apsaugos suteikimo tikslingumas. Tokiu būdu tolimesni šių statinių remontai, tvarkymai taptų tokie, kurie išsaugotų ir ateičiai jų vertingąsias savybes.

Zarasų rajone taip pat yra gausu NKP registre esančių, priežiūros bei pagarbos reikalaujančių LAIDOJIMO BEI ĮYKLIŲ VIETŲ (pastarųjų, išskirtinų yra 3). Vien senųjų kapinių yra 78, jų skaičiuje ir Kraštų kaimo senųjų kapinių kompleksas (u/k 24451). Šiame skaičiuje taip pat 4 sentikių bei 5 senosios žydų kapinės. Gausu abiejų pasaulinių karų, abiejų kariavusių pusių karių kapų bei palaidojimų, 2 jų - bendros Vokietijos bei Rusijos Pirmojo karo karių kapinės), o taip pat Lietuvos karių, žuvusių 1919 m. Nepriklausomybės kare Dusetose (u/k 17273) bei Zarasų m. kartu su Sovietų Sąjungos 1941 m. birželio teroro aukų kapais (u/k 17166). Savičiūnų k. Krakynės miške – ir masinių 1941 m. rugpjūčio Žydų žudynių vieta ir kapai (u/k 11382), o Salake bei Antazavėje ir 4 1944-1953 m. Laisvės kovų Lietuvos partizanų užkasimo vietos ir kapai (u/k 21298, 38188 ir 25035, 318187). Taip pat esama ir pavienių karių žūties bei palaidojimo vietų. Visų šių objektų tvarkymui ir priežiūrai dera pasitelkti taip pat visuomenės, ypač jaunimo, moksleivių pajėgas, dalis jų galėtų būti įdomios ir lankytinos taip pat ir istorija besidominčių turistų.

ARCHEOLOGIJOS BEI MITOLOGINIŲ VIETŲ PAVELDAS rajone taip pat įvairus ir gausus. Atmetus Zarasų m. istorinę dalį bei Antalieptės, Antazavės, Salako, Stelmužės dvarų bei bažnyčių kompleksinius ir Smalvų - pavienį NKP objektus, kurių vertingųjų savybių pobūdis taip pat yra ir archeologinis, archeologijos paveldo objektų rajono teritorijoje yra 47. Tai piliakalniai, senovės gyvenvietės ar piliakalnių su senovės gyvenvietėmis kompleksai, pilkapynai bei pavieniai pilkapiai, mitologiniai akmenys bei kulto vietos. Šio pobūdžio NKP objektų tyrimai, priežiūra ir tvarkymas atliekamas nustatyta tvarka (*PTR 2.13.01:2011,08,16 Nr.V-538*). Tvarkant šių objektų, ypač piliakalnių aplinką, atkreiptinas dėmesys į pritaikymą lankymui, pažintiniam turizmui.

4.1. lentelė. NKP objektų sąrašas

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statusas
1.	40155	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k.,	2016-06-14	Registrinis
2.	24089	Gutaucių piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Gutaucių k.,	1997-05-05	Paminklas
3.	21260	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Suvieko k.,	1994-12-09	Registrinis
4.	21523	Kalnas, vad. Kunigokalniu	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1996-12-23	Valstybės saugomas
5.	2626	Dusetų miestelio kapinių kryžius	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Dusetų m.,	1992-09-03	Registrinis
6.	27113	Maniuliškių pilkapis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Maniuliškių k.,	2003-04-24	Valstybės saugomas
7.	38603	Astraučiznos dvaro sodybos tvarto liekanos	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Astraučiznos k.,	2015-12-04	Registrinis
8.	21251	Mukulių k. sentikių senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Mukulių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
9.	21201	Stelmužės, Bliokmanto k. sentikių senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
8.	32552	Tamašaukos pilkapynas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Dulių k.,	2009-01-20	Registrinis
10.	42893	Kamariškių dvaro sodybos rūsys	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamariškių k.,	2018-10-09	Registrinis
11.	17273	Lietuvos karių kapai	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Dusetų m.,	1994-03-02	Paminklas
12.	5724	Skineikių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Skineikių k.,	1992-10-19	Paminklas

13.	24452	Kraštų senųjų kapinių komplekso antkapinis paminklas	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Kraštų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
14.	38604	Astraučiznos dvaro sodybos klojimo liekanos	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Astraučiznos k.,	2015-12-04	Registrinis
15.	17274	Lietuvos kario kapas	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Lupenkos k.,	1994-03-02	Paminklas
16.	24090	Gutaučių piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Gutaučių k.,	1997-05-05	Paminklas
17.	939	Stelmužės dvaro sodyba	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k., Ažuolo g.	1992-05-04	Valstybės saugomas
18.	5690	Pakačinės, Dembų piliakalnis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Dembų k.,	1992-10-19	Paminklas
19.	21577	Kovenkos k. sentikių senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Kovenkos vs.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
20.	31257	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Tilžės dviejų bunkerų pozicijos rytų bunkeris	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Tilžės k.,	2007-06-13	Registrinis
21.	31264	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės artilerijos pozicijos amunicijos trečiasis bunkeris	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Kimbartiškės k.,	2007-06-13	Registrinis
22.	2623	Stogastulpis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Gipėnų k.,	1992-09-02	Registrinis
22.	30971	Gasių piliakalnis, vad. Katilničia, Piniginiu Kalnu, Šaikine	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Gasių k.,	2006-11-15	Registrinis
23.	21068	Davainių akmuo vad. Laumių stalu	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Davainių k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
24.	31263	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės artilerijos pozicijos artilerijos pabūklų pietų baterijos liekanos	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Kimbartiškės k.,	2007-06-13	Registrinis
25.	15817	Antalieptės vandens malūnas	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Antalieptės mstl., Malūno g. 5	1993-05-18	Valstybės saugomas
26.	2086	Paminklas Lietuvos nepriklausomybei	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Degučių k.,		Registrinis
27.	5717	Pakalniškių piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Pakalniškių k.,	1992-10-19	Paminklas
28.	7228	Senkapis, vad. Milžinkapiu	Zarasų rajono sav., Salako sen., Pratkūnų k.,		Registrinis
29.	5697	Čepeliškių pilkapynas	Zarasų rajono sav., Salako sen., Ažuraisčių k.,	1992-10-19	Paminklas
30.	14689	Koplytėlė dviaukštė su ornamentuotu kryželiu, Nukryžiuotojo ir Rūpintojėlio skulptūromis	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1993-04-09	Registrinis
31.	16931	Sargybinė	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Galminių k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
32.	24104	Liaudiškių, Laukesos piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Liaudiškių k.,	1997-05-05	Paminklas
33.	24108	Maniuliškių piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Maniuliškių k.,	1997-05-05	Paminklas
34.	38457	Krūminių etnoarchitektūrinės sodybos namas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Krūminių k.,	2015-10-15	Registrinis
35.	21192	Tolimėnų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Salako sen., Tolimėnų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
36.	24444	Kavolių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Kavolių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
37.	33593	Varniškių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Šarkiškių k.,	2010-02-26	Registrinis

38.	38188	Lietuvos partizanų užkasimo vieta ir kapai, vad. Partizanų kalva	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	2016-07-26	Registrinis
39.	3058	Gipėnų kaimo etnoarchitektūrinės sodybos svimas su vežimine	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Gipėnų k., Antano Vienožindžio g. 6	1997-12-31	Valstybės saugomas
40.	21278	Marciūniškių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Marciūniškių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
41.	38459	Krūminių etnoarchitektūrinės sodybos tvartas su daržine	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Krūminių k.,	2015-10-15	Registrinis
42.	16330	Samaukos pilkapynas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Gražutės k.,	1993-06-21	Paminklas
43.	33309	Antažiegės piliakalnis	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Antažiegės k.,	2009-12-10	Registrinis
44.	17272	Lietuvos kario savanorio Vinco Leminsko kapas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Degučių k.,	1994-03-02	Paminklas
45.	21255	Girvydiškių k. sentikių senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Girvydiškių k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
46.	43738	Salako Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčios statinių komplekso Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčia	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl., Bažnyčios g. 28	2019-05-31	Registrinis
47.	21289	Berniūnų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Berniūnų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
48.	24447	Vienasėdžių kaimo antrosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Bugų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
49.	10600	Sodybos vieta	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Rokėnų k.,	2000-05-31	Valstybės saugomas
50.	21203	Drobų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Drobų k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
51.	5687	Lūžų senovės kulto vieta	Zarasų rajono sav., Lūžų vs.(negalioja nuo 1999.01.01),	1992-10-19	Paminklas
52.	21223	Vėdarių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Vėdarių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
53.	16930	Pašto stoties pastatų kompleksas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Degučių k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
54.	38541	Žvilbučių dvaro sodybos fragmentų tvartas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Žvilbučių k.,	2015-11-02	Registrinis
55.	31246	Turmanto Švč. Jėzaus Širdies bažnyčios pastatų komplekso klebonija	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Žalioji g. 4	2007-06-06	Registrinis
56.	24451	Kraštų senųjų kapinių kompleksas	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Kraštų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
57.	21241	Namas	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Padustėlio k.,	1994-12-07	Registrinis
58.	17271	Lietuvos karininko, ltn. Jurgio Sidaravičiaus kovos ir žūties vieta	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Balčių k.,	1994-03-02	Paminklas
59.	21205	Zokorių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Zokorių k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
60.	21199	Duburių k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Duburių k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
61.	21232	Volungių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Volungių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
62.	16331	Vyželių pilkapynas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Paežerinės k.,	1993-06-21	Paminklas
63.	21292	Lungelių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Lungelių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
64.	21286	Antažiegės kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Antažiegės k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas

65.	31260	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės artilerijos pozicijos artilerijos pabūklų šiaurės baterijos bunkeris	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Kimbartiškės k.,	2007-06-13	Registrinis
66.	24102	Golubiškių, Ažuraisčių piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Ažuraisčių k.,	1997-05-05	Paminklas
67.	32450	Turmanto geležinkelio stoties statinių komplekso Turmanto geležinkelio stotis	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Stoties g.	2008-11-19	Registrinis
68.	2621	Šavašų viensėdžio stogastulpis	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Šavašų vs.,	1992-09-02	Registrinis
69.	2642	Koplytėlė su Jėzaus Nazariečio ir Marijos skulptūromis	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., Šaltupės g.		Registrinis
70.	21599	Turmanto Švč. Jėzaus Širdies bažnyčios pastatų komplekso Švč. Jėzaus Širdies bažnyčia	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Žalioji g. 2	2007-06-06	Registrinis
71.	20582	Dusetų žydų senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Dusetų m.,	1999-12-14	Valstybės saugomas
72.	2645	Avilių II kaimo kryžius	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Avilių II k., Mokyklos g. 21		Registrinis
73.	24446	Vienasėdžių k. pirmosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Vienasėdžių k.(negalioja nuo 1999.01.01),	1998-04-21	Valstybės saugomas
74.	12248	Salako piliakalnis, vad. Puodiakalniu	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1993-04-08	Valstybės saugomas
75.	23228	Gipėnų kaimo etnoarchitektūrinės sodybos šulinys	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Gipėnų k., Antano Vienožindžio g. 6	1997-12-31	Valstybės saugomas
76.	21207	Šalinėnų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Šalinėnų k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
77.	2630	Skulptūra "Metamorfozė"	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., D. Bukonto g.		Registrinis
78.	27112	Ivoniškių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Ivoniškių k.,	2003-04-24	Valstybės saugomas
79.	21253	Petkūnų k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Petkūnų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
80.	17223	Tilžės, Kaiškės akmuo su dubenėliais	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Raipolės vs.,	1994-02-18	Paminklas
81.	5708	Liaudiškių, Laukesos piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Liaudiškių k.,	1992-10-19	Paminklas
82.	21252	Navikų k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Navikų k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
83.	15406	Naprelių kaimo koplytstulpis	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Naprelių k.,	1993-01-22	Registrinis
84.	16704	D. Bukanto kapas	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., Turmanto g.	2004-01-20	Valstybės saugomas
85.	24448	Tirylių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Tirylių vs.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
86.	33590	Avilių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Avilių k.,	2010-06-02	Registrinis
87.	27116	Petraučiznos piliakalnis vad. Juoduoju kalnu	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Petraučiznos k.,	2003-04-24	Valstybės saugomas
88.	23499	Antazavės dvaro sodybos svirnas	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k., Ežero g.	1997-12-31	Valstybės saugomas
89.	24103	Golubiškių, Ažuraisčių piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Ažuraisčių k.,	1997-05-05	Paminklas
90.	31251	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Bartkiškės bunkeris	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Bartkiškės I k.,	2007-06-13	Registrinis
91.	2641	Ornamentuotas kryžius su Nukryžiuotojo skulptūra	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Samanių k.,		Registrinis

92.	32453	Turmanto geležinkelio stoties statinių komplekso lauko tualetas	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Stoties g.	2008-11-19	Registrinis
93.	28443	Skeldų k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Skeldų k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
94.	38686	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos ir Rusijos imperijų karių kapai	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., Turmanto g.	2016-06-10	Registrinis
95.	24443	Vencavų k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Vencavų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
96.	11381	Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Rotuliškių k.,	1993-03-04	Registrinis
97.	21281	Matiukų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Matiukų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
98.	5696	Aviniuostos pilkapynas II	Zarasų rajono sav., Salako sen., Aviniuostos k.,	1992-10-19	Paminklas
99.	42860	Kamariškių dvaro sodybos kalvė	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamariškių k.,	2018-10-09	Registrinis
100.	42899	Mukulių dvaro sodybos fragmentų parkas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Mukulių k., Ažuolo g. 11	2018-10-08	Registrinis
101.	16297	Velikuškių piliakalnio II su gyvenvietė piliakalnis, vad. Sala	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Velikuškių k.,	1993-06-17	Paminklas
102.	2640	Avilių II kaimo koplytstulpis	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Avilių II k.,	1992-09-03	Registrinis
103.	21290	Antadavainės kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Antadavainės k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
104.	16302	Apkartų pilkapynas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Gražutės k.,	1993-06-17	Paminklas
105.	935	Raudinės buv. dvaro sodybos fragmentai	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Raudinės k.,		Registrinis
106.	20356	Kryžius su Nukryžiuotojo skulptūra	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1993-04-22	Registrinis
107.	5720	Akmuo su "Meškos ir arklio pėdomis"	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Vaidminių k.,	1998-07-14	Valstybės saugomas
108.	2643	Kryžius	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Madagaskaro k.,	1992-09-03	Registrinis
109.	24091	Verslavos piliakalnis su gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Verslavos k.,	1997-05-05	Paminklas
110.	13049	Vencavų piliakalnis, vad. Kalvinių kalnu	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Vencavų k.,	1993-03-19	Paminklas
111.	31256	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Tilžės dviejų bunkerų pozicija	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Tilžės k.,	2007-06-13	Registrinis
112.	38567	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai II	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Gražutės k.,	2016-06-10	Registrinis
113.	21195	Biržūnų k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Salako sen., Biržūnų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
114.	21298	Lietuvos partizanų kapai	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1996-09-27	Valstybės saugomas
115.	20584	Zarasų m. žydų senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., Šaltupės skg.	1993-09-09	Valstybės saugomas
116.	21231	Pakerių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Pakerių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
117.	27115	Gugių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Gugių k.,	2003-04-24	Valstybės saugomas
118.	1789	Bažnyčia	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Smalvų k.,	1992-06-15	Registrinis
119.	21287	Bileišių kaimo antrosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Bileišių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
120.	15764	Vyželių kaimo stogastulpis	Zarasų rajono sav., Salako sen., Vyželių k.,	1993-05-07	Registrinis
121.	23500	Antazavės dvaro sodybos tvarto liekanos	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k., Ežero g.	1997-12-31	Valstybės saugomas

122.	1777	Dusetų Švč. Trejybės bažnyčios varpinė	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Dusetų m.,	1992-06-12	Registrinis
123.	24113	Vitkūnų, Smalvų piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Salos k.,	1997-05-05	Paminklas
124.	21277	Betiškių k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Betiškių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
125.	2646	Stogastulpis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Rokėnų k.,	1992-09-03	Registrinis
126.	5689	Zabičiūnų piliakalnis	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Zabičiūnų k.,	1992-10-19	Paminklas
127.	24111	Pakalniškių piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Pakalniškių k.,	1997-05-05	Paminklas
128.	24106	Vosgėlių piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Vosgėlių k.,	1997-05-05	Paminklas
129.	23229	Kalbininko Kazimiero Būgos gimtosios sodybos namas	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Pažiegės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
130.	24099	Kiemionių piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Salako sen., Kiemionių k.,	1997-05-05	Paminklas
131.	31249	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės bunkeris	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Kimbartiškės k.,	2007-06-13	Registrinis
132.	38290	Zarasų žydų senosios kapinės, vad. Naujosiomis	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., Kauno g.	2015-04-22	Registrinis
133.	21581	Salinių k. antrosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Salinių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
134.	5711	Salako pilkapynas, vad. Kurganais	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1992-10-19	Paminklas
135.	11375	Poeto Fausto Kiršos gimtasis namas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Senadvario k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
136.	38601	Astraučiznos dvaro sodybos rūmų liekanos	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Astraučiznos k.,	2015-12-04	Registrinis
137.	21576	Šniukštų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Šniukštų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
138.	21262	Naršėnų k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Naršėnų k.,	1994-12-09	Valstybės saugomas
139.	24107	Vosgėlių piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Vosgėlių k.,	1997-05-05	Paminklas
140.	23507	Stelmužės dvaro sodybos tvartas	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
141.	7226	Senkapis, vad. Kapeliais	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Riškonių k.,		Registrinis
142.	23504	Stelmužės dvaro sodybos varpinė	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
143.	21530	Zarasų m. sentikių senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., Griežto g.	1998-04-21	Valstybės saugomas
144.	40156	Antrojo pasaulinio karo Vokietijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Avilių I k.,	2016-06-14	Registrinis
145.	7247	Morkūnų piliakalnis	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Morkūnų k.,		Registrinis
146.	31112	Suvieko piliakalnis, vad. Žytkalniu	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Suvieko k.,	2007-02-20	Registrinis
147.	25032	Antazavės šilo mūšio vieta	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k.,	1999-12-14	Valstybės saugomas
148.	21288	Vosiškių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Šaltamalkių k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
149.	24117	Paskardiškio pilkapynas	Zarasų rajono sav., Salako sen., Paskardiškio k.,	1997-05-05	Paminklas
150.	16760	Kapas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Vajasiškio k.,		Registrinis
151.	941	Vasaknų buv. dvaro sodybos fragmentai	Zarasų rajono sav., Vasaknų k. dal. (negalioja nuo 1999.01.01),		Registrinis
152.	31245	Turmanto Švč. Jėzaus Širdies bažnyčios statinių kompleksas	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Žalioji g. 2, 4	2007-06-06	Registrinis

153.	40127	Antrojo pasaulinio karo nacistinės Vokietijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Kunotų k.,	2016-06-10	Registrinis
154.	25188	Galminių pilkapynas IV	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Galminių k.,	2000-08-11	Valstybės saugomas
155.	14688	Ornamentuoti kryžiai (3)	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1993-04-09	Registrinis
156.	24445	Drobiškių k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Salako sen., Drobiškių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
157.	23503	Antazavės dvaro sodybos parkas	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
158.	42864	Kamariškių dvaro sodybos daržinė	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamariškių k.,	2018-10-09	Registrinis
159.	5695	Aviniuostos pilkapynas	Zarasų rajono sav., Salako sen., Aviniuostos k.,	1992-10-19	Paminklas
160.	21294	Vosgėlių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Vosgėlių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
161.	5718	Vitkūnų, Smalvų piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Salos k.,	1992-10-19	Paminklas
162.	24101	Galminių pilkapynas III	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Galminių k.,	1997-05-05	Paminklas
163.	5703	Galminių pilkapynas, vad. Švedkapiais	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Galminių k.,	1992-10-19	Paminklas
164.	5721	Jatkūniškių piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis, vad. Kiaušinėliu	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Jatkūniškių k.,	1992-10-19	Paminklas
165.	31254	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Tilžės gynybos linijos bunkeris III	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Tilžės k.,	2007-06-13	Registrinis
166.	5699	Giteniškės pilkapynas	Zarasų rajono sav., Salako sen., Giteniškės k.,	1992-10-19	Paminklas
167.	31476	Galminių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Galminių k.,	2007-09-26	Registrinis
168.	21227	Rokėnų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Rokėnų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
169.	1780	Vencavų vėjo malūnas	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Vencavų k.,	1992-06-12	Valstybės saugomas
170.	2633	Ornamentuotas kryžius	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m.,		Registrinis
171.	10602	Kalbininko Kazimiero Būgos gimtoji sodyba	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Pažiegės k.,	1993-02-02	Valstybės saugomas
172.	31250	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės bunkeris II	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Kimbartiškės k.,	2007-06-13	Registrinis
173.	14680	Asavytų kaimo kryžius	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Asavytų k.,	1993-04-09	Registrinis
174.	5701	Degučių piliakalnis, vad. Ažusamanės piliakalniu	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Degučių k.,	1992-10-19	Paminklas
175.	31253	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Tilžės gynybos linijos bunkeris II	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Tilžės k.,	2007-06-13	Registrinis
176.	21191	Salako mstl. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl., Kapų g.	2005-04-18	Valstybės saugomas
177.	23498	Antazavės dvaro sodybos rūmai	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k., Dvaro g. 17	1997-12-31	Valstybės saugomas
178.	21270	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Raudondvario k.,	1994-12-13	Registrinis
179.	33591	Avižių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Avižių k.,	2010-02-26	Registrinis
180.	5714	Senkapis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Maniuliškių k.,	1992-10-19	Registrinis
181.	14675	Kryžius su skulptūromis	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Avilių k.,	1993-04-09	Registrinis

182.	43739	Salako Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčios statinių komplekso šventoriaus tvora ir vartai	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl., Bažnyčios g. 28	2019-05-31	Registrinis
183.	24105	Liaudiškių, Laukesos piliakalnio su gyvenvietė gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Liaudiškių k.,	1997-05-05	Paminklas
184.	20590	Dominyko Bukonto paminklas	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m.,	1993-09-09	Registrinis
185.	23567	Paštas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Degučių k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
186.	5723	Narkyčių piliakalnis, vad. Juodoju kalnu	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Narkyčių k.,	1992-10-19	Paminklas
187.	2634	Kryžius su Nukryžiuotojo sk. ir horeljefinėmis figūromis	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m.,		Registrinis
188.	15586	K. Būgos paminklas	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Dusetų m., Nepriklausomybės a.	1996-01-29	Valstybės saugomas
189.	23637	Antalieptės Basųjų karmelitų vienuolyno komplekso Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčia	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Antalieptės mstl., M. Reinio g. 4	1997-12-31	Valstybės saugomas
190.	42865	Kamariškių dvaro sodybos namas	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamariškių k.,	2018-10-09	Registrinis
191.	31266	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės artilerijos pozicijos amunicijos penktojo bunkerio liekanos	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Kimbartiškės k.,	2007-06-13	Registrinis
192.	929	Astraučiznos dvaro sodybos fragmentai	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Astraučiznos k.,		Registrinis
193.	16301	Čepeliškių pilkapynas II	Zarasų rajono sav., Salako sen., Ažuraisčių k.,	1993-06-17	Paminklas
194.	16299	Kloviškių pilkapynas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Kloviškių k.,	1993-06-17	Paminklas
195.	16484	Verslavos, Žvilbučių pilkapynas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Žvilbučių k.,	1993-06-24	Paminklas
196.	24094	Velikuškių piliakalnio su gyvenvietė gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Velikuškių k.,	1997-05-05	Paminklas
197.	24100	Kiemionių piliakalnio su gyvenvietė gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Salako sen., Kiemionių k.,	1997-05-05	Valstybės saugomas
198.	14676	Rudakiškės kaimo koplytstulpis	Zarasų rajono sav., Salako sen., Rudakiškės k.,	1993-04-09	Registrinis
199.	5688	Verslavos piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Verslavos k.,	1992-10-19	Paminklas
200.	25506	Galminių pilkapynas V	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Galminių k.,	2001-02-20	Valstybės saugomas
201.	11370	Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Antalieptės mstl.,	1993-03-04	Registrinis
202.	30515	Lygumų akmuo su ženklais	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Dagilių k.,	2005-04-18	Valstybės saugomas
203.	5686	Lūžų piliakalnis	Zarasų rajono sav., Lūžų vs.(negalioja nuo 1999.01.01),	1992-10-19	Paminklas
204.	21209	Savičiūnų k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Savičiūnų k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
205.	21580	Matuikiškių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Matuikiškių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
206.	42897	Mukulių dvaro sodybos fragmentų svirnas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Mukulių k., Ažuolo g. 11	2018-10-08	Registrinis
207.	2095	Paminklas Lietuvos nepriklausomybei	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Dusetų m., Nepriklausomybės a.	1992-07-02	Registrinis
208.	23640	Varpinė	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
209.	28442	Zirnajų dvaro senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Zirnajų k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
210.	22685	Degučių pilkapis	Zarasų rajono sav., Salako sen., Zarkiškių k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas

211.	32451	Turmanto geležinkelio stoties statinių komplekso vandens siurblinė	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Stoties g.	2008-11-19	Registrinis
212.	42937	Romancų palivarko sodybos fragmentų svirnas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Romancų k.,	2018-12-04	Registrinis
213.	21202	Pūslų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Pūslų k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
214.	2629	1831 m. sukilimo dalyvės Emilijos Pliaterytės paminklas	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Užtiltės k.,	1992-09-03	Registrinis
215.	5691	Senkapis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Pakerių k.,	1992-10-19	Registrinis
216.	20357	Stogastulpis su skulptūromis	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1993-04-22	Registrinis
217.	2636	Stogastulpis	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m.,		Registrinis
218.	21273	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamuntiškių k.,	1994-12-13	Registrinis
219.	24095	Velikuškių piliakalnis II su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Velikuškių k.,	1997-05-05	Paminklas
220.	21282	Senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Skirnos k.,	1994-12-14	Registrinis
221.	21230	Maniuliškių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Maniuliškių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
222.	928	Antazavės dvaro sodyba	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k.,	1992-05-04	Valstybės saugomas
223.	38602	Astraučiznos dvaro sodybos svirno liekanos	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Astraučiznos k.,	2015-12-04	Registrinis
224.	7224	Liaudiškių kaimo senosios kapinės, vad. Kapeliais	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Liaudiškių k.,	1992-12-03	Registrinis
225.	7240	Piliakalnis	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Betiškių k.,		Registrinis
226.	17066	Lietuvos karių ir Sovietų Sąjungos teroro aukų kapai	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., Turmanto g.	1993-07-15	Valstybės saugomas
227.	14686	Lietuvos nepriklausomybės paminklas	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl., Vilniaus g.	1993-04-09	Valstybės saugomas
228.	21196	Kraštų senųjų kapinių komplekso senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Kraštų k.,	1994-11-09	Valstybės saugomas
229.	23196	Vandens malūnas su technologine įranga	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Šlynkinkos k.,	1997-12-31	Pradėta valstybės saugomo statuso panaikinimo procedūra
230.	24097	Ūženiškių piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Ūženiškių k.,	1997-05-05	Paminklas
231.	38540	Žvilbučių dvaro sodybos fragmentų namas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Žvilbučių k.,	2015-11-02	Registrinis
232.	23568	Arklių keitimo stotis	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Degučių k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
233.	2637	Ornamentuotas kryžius	Zarasų rajono sav., Kraštų k. dal.(negalioja nuo 1999.01.01),		Registrinis
234.	24098	Ūženiškių piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Ūženiškių k.,	1997-05-05	Paminklas
235.	31259	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės artilerijos pozicija	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Kimbartiškės k.,	2007-06-13	Registrinis
236.	21279	Česnavišio kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Česnavišio k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
237.	23227	Gipėnų kaimo etnoarchitektūrinės sodybos namas	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Gipėnų k., Antano Vienažindžio g. 6	1997-12-31	Valstybės saugomas
238.	34198	Svidžių kapinynas	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Svidžių k.,	2013-05-06	Registrinis

239.	23502	Antazavės dvaro sodybos rūsys	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k., Ežero g.	1997-12-31	Valstybės saugomas
240.	21225	Salinių k. pirmosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Salinių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
241.	32452	Turmanto geležinkelio stoties statinių komplekso transformatorinė	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Stoties g.	2008-11-19	Registrinis
242.	11382	Žydų žudynių vieta ir kapai	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Savičiūnų k.,		Registrinis
243.	20583	Salako mstl. žydų senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1999-12-14	Valstybės saugomas
244.	23230	Kalbininko Kazimiero Būgos gimtosios sodybos ūkinis pastatas	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Pažiegės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
245.	5706	Antaniškių piliakalnis, vad. Juoduoju kalnu	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Antaniškių k.,	1992-10-19	Paminklas
247.	16485	Zokorių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Zokorių k.,	1993-06-24	Paminklas
248.	24092	Verslavos piliakalnio su gyvenvieta Gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Verslavos k.,	1997-05-05	Paminklas
249.	21194	Nariūnų kaimo pirmosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Salako sen., Nariūnų k.,	1994-11-09	Valstybės saugomas
250.	38566	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai I	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Gražutės k.,	2016-05-25	Registrinis
251.	21275	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Šakių k.,	1994-12-13	Registrinis
252.	10597	Namas	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., D. Bukonto g. 1	1993-02-02	Registrinis
253.	24450	Ažvertiniškių k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Ažvertiniškių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
254.	21263	Senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamariškių k.,	1994-12-09	Registrinis
255.	14690	Tiltiškių kaimo koplytstulpis	Zarasų rajono sav., Salako sen., Tiltiškių k.,	1993-04-09	Registrinis
256.	5722	Marciūniškių piliakalnis, vad. Palatviškio sala	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Marciūniškių k.,	1992-10-19	Paminklas
257.	42938	Romancų palivarko sodybos fragmentų klėtis	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Romancų k.,	2018-12-04	Registrinis
258.	23501	Antazavės dvaro sodybos klojimo liekanos	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k., Ežero g. 14	1997-12-31	Valstybės saugomas
259.	43432	Narkyčių (Kriovių) dvaro sodybos fragmentų Arklidė	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Narkyčių k.,	2019-03-14	Registrinis
260.	21285	Bileišių kaimo pirmosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Bileišių k.,	1992-12-14	Valstybės saugomas
261.	21188	Vicentinavos k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Vicentinavos vs.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
262.	932	Luodžių buv. dvaro sodyba	Zarasų rajono sav., Salako sen., Luodžių k.,		Registrinis
263.	38460	Krūminių etnoarchitektūrinės sodybos pirtis	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Krūminių k.,	2015-10-15	Registrinis
264.	24093	Velikuškių piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Velikuškių k.,	1997-05-05	Paminklas
265.	23506	Stelmužės dvaro sodybos rūsys	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
266.	2799	Paminklas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Baibių k.,		Registrinis
267.	21575	Sviliškių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Sviliškių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
268.	5707	Golubiškių, Ažuraisčių piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Ažuraisčių k.,	1992-10-19	Paminklas
269.	20358	Koplytėlė su Kristaus skulptūra	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1993-04-22	Registrinis

270.	5713	Maniuliškių piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Maniuliškių k.,	1992-10-19	Paminklas
271.	21257	Antrojo pasaulinio karo Vokietijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Salako sen., Tiltiškių k.,	1994-12-08	Registrinis
272.	17067	Arkivyskupo Mečislavo Reinio gimtasis namas	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Madagaskaro k.,	1993-07-15	Registrinis
273.	24112	Pakalniškių piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Pakalniškių k.,	1997-05-05	Paminklas
274.	24116	Jatkūniškių piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Jatkūniškių k.,	1997-05-05	Paminklas
275.	27114	Šiukščių piliakalnis vad. Moliakalniu	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Šiukščių k.,	2003-04-24	Valstybės saugomas
276.	42861	Kamariškių dvaro sodybos pirmo tvarto liekanos	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamariškių k.,	2018-10-09	Registrinis
277.	31073	Asavytų piliakalnis	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Šunelės k.,	2007-01-17	Registrinis
278.	16298	Galminių pilkapynas II, vad. Švedkapiais	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Galminių k.,	1993-06-17	Paminklas
279.	21226	Gipėnų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Gipėnų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
280.	937	Romancų palivarko sodybos fragmentai	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Romancų k.,	1992-05-04	Registrinis
281.	5704	Subatiškių pilkapynas, vad. Prancūzkapiai	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Subatiškių k.,	1992-10-19	Paminklas
282.	16244	Kloviškių pilkapis	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Kloviškių k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
283.	21256	Baraukos k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Baraukos vs.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
284.	21274	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Bartkiškės I k.,	1994-12-13	Registrinis
285.	42939	Romancų palivarko sodybos fragmentų tvartas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Romancų k.,	2018-12-04	Registrinis
286.	21210	Kiečių k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Kiečių k.,	1994-11-14	Valstybės saugomas
287.	31258	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Tilžės dviejų bunkerų pozicijos vakarų bunkeris	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Tilžės k.,	2007-06-13	Registrinis
288.	38043	Piliakalnio piliakalnis	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Piliakalnio k.,	2014-10-08	Registrinis
289.	21578	Grumbinų k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Grumbinų I k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
290.	7219	Juškėnų kapinynas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Juškėnų k.,	1992-12-03	Registrinis
291.	43430	Narkyčių (Kriovių) dvaro sodybos fragmentų Dvarininko namas	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Narkyčių k.,	2019-03-14	Registrinis
292.	23508	Stelmužės dvaro sodybos kumetynas	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k., Ažuolo g. 6	1997-12-31	Valstybės saugomas
293.	2631	Ornamentuotas kryžius	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., D. Bukonto g.		Registrinis
294.	25035	Lietuvos partizanų kapas	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k.,	1999-12-14	Valstybės saugomas
295.	32455	Turmanto geležinkelio stoties statinių komplekso antras sandėlis	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Stoties g.	2008-11-19	Registrinis
296.	13048	Rūsteikių pilkapynas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Gražutės k.,	1993-03-19	Paminklas
297.	31835	Didžiadvario dvarvietė	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Didžiadvario k.,	2008-04-23	Registrinis
298.	1778	Bažnyčia	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Imbrado k.,	1992-06-12	Registrinis
299.	24449	Milgedžių kaimo senosios kapinės, vad. Švedkapiais	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Milgedžių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas

300.	7225	Senkapis, vad. Kapų Ščiuriu	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Kavolių k.,		Registrinis
301.	21528	Eikotiškio k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Eikotiškio k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
302.	21197	Gutaučių k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Gutaučių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
303.	21280	Davainių kaimo antrosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Davainių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
304.	21269	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Gružtų k.,	1994-12-13	Registrinis
305.	930	Kamariškių dvaro sodyba	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamariškių k.,		Registrinis
306.	21229	Didėjos kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Didėjos k.,	1994-11-28	Valstybės saugomas
307.	21224	Daržininkų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Daržininkų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
308.	15997	Salako Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčios statinių kompleksas	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl., Bažnyčios g. 28	1993-05-19	Registrinis
309.	21293	Merklių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Merkių k.,	1994-12-14	Valstybės saugomas
310.	42896	Mukulių dvaro sodybos fragmentų ponų namas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Mukulių k., Ažuolo g. 11	2018-10-08	Registrinis
311.	24118	Bružų, Veriūgiškių pilkapynas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Veriūgiškių k.,	1997-05-05	Paminklas
312.	933	Mukulių dvaro sodybos fragmentai	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Mukulių k., Ažuolo g. 11		Registrinis
313.	42935	Romancų palivarko sodybos fragmentų ponų namas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Romancų k.,	2018-12-04	Registrinis
314.	11380	Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1993-03-04	Registrinis
315.	15818	Krūminių etnoarchitektūrinė sodyba	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Krūminių k.,		Registrinis
316.	21254	Senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Veselavos k.,	1994-12-08	Registrinis
317.	11383	Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Miško g.		Registrinis
318.	21579	Nariūnų kaimo antrosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Salako sen., Nariūnų k.,	1995-07-04	Valstybės saugomas
319.	31255	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės artilerijos pozicijos sekimo ir priedangos posto bunkeris	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Jukniškės k.,	2007-06-13	Registrinis
320.	7220	Piliakalnis	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Kuklių k.,		Registrinis
321.	23641	Šventoriaus tvora su vartais	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
322.	24109	Maniuliškių piliakalnio su gyvenvietė gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Maniuliškių k.,	1997-05-05	Paminklas
323.	42898	Mukulių dvaro sodybos fragmentų ūkinis pastatas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Mukulių k., Ažuolo g. 11	2018-10-08	Registrinis
324.	16329	Paežerinės pilkapynas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Paežerinės k.,	1993-06-21	Paminklas
325.	23200	Sarginė	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Degučių k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
326.	23638	Antalieptės Basųjų karmelitų vienuolyno komplekso vienuolyno pastatas	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Antalieptės mstl., A. Žilėno g. 2	1997-12-31	Valstybės saugomas
327.	21284	Jodaugių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Jodaugių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
328.	21228	Velikuškių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Velikuškių k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas

329.	2635	Stogastulpis su Rūpintojėlio skulptūra	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m.,		Registrinis
330.	2627	Stogastulpis	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Dusetų m.,	1992-09-03	Registrinis
331.	21261	Veleikių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Veleikių k.,	1994-12-09	Valstybės saugomas
332.	5694	Ūženiškių piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Ūženiškių k.,	1992-10-19	Paminklas
333.	31262	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės artilerijos pozicijos amunicijos antrojo bunkerio liekanos	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Kimbartiškės k.,	2007-06-13	Registrinis
334.	5685	Gutaučių piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis, vad. Pilaite	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Gutaučių k.,	1992-10-19	Paminklas
335.	21185	Padusčio k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Padusčio k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
336.	16242	Joniškio pilkapis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Joniškio k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
337.	21271	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Puginių k.,	1994-12-13	Registrinis
338.	23509	Stelmužės dvaro sodybos parko fragmentai	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
339.	31119	Sviliškių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Sviliškių k.,	2007-02-27	Registrinis
340.	5716	Akmuo, vad. Raganos sostu	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Lapeliškių k.,	2000-05-31	Valstybės saugomas
341.	21189	Senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Bagdoniškių k.,	1994-11-09	Registrinis
342.	21296	Senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kriaunėnų k.,	1994-12-14	Registrinis
343.	5705	Mineikiškių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Mineikiškių k.,	1992-10-19	Paminklas
344.	20581	Antalieptės mstl. žydų senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Antalieptės mstl.,	1998-12-30	Valstybės saugomas
345.	5715	Gailiutiškės, Santupių pilkapynas	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Gailiutiškės vs.,	1992-10-19	Paminklas
346.	21291	Jasų kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Jasų k.,	1998-04-21	Valstybės saugomas
347.	16929	Paminklas	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m.,	1993-07-14	Registrinis
348.	1032	Stelmužės dvaro sodybos Viešpaties Jėzaus kryžiaus filijinė bažnyčia	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k., Ažuolo g. 14	1992-05-06	Valstybės saugomas
349.	24096	Velikuškių piliakalnio II su gyvenvieta gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Velikuškių k.,	1997-05-05	Paminklas
350.	5712	Salako akmuo, vad. Napoleono akmeniu	Zarasų rajono sav., Salako sen., Nariūnų k.,	1992-10-19	Valstybės saugomas
351.	43431	Narkyčių (Kriovių) dvaro sodybos fragmentų Svirnas	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Narkyčių k.,	2019-03-14	Registrinis
352.	1779	Sodyba	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Padustėlio k.,		Registrinis
353.	31252	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Tilžės gynybos linijos bunkeris	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Tilžės k.,	2007-06-13	Registrinis
354.	32454	Turmanto geležinkelio stoties statinių komplekso pirmas sandėlis	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Stoties g.	2008-11-19	Registrinis
355.	24115	Jatkūniškių piliakalnis su gyvenvieta	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Jatkūniškių k.,	1997-05-05	Paminklas

356.	5700	Kiemionių piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Zarasų rajono sav., Salako sen., Kiemionių k.,	1992-10-19	Paminklas
357.	21206	Baibių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Baibių k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
358.	944	Žvilbučių dvaro sodybos fragmentai	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Žvilbučių k.,		Registrinis
359.	21276	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos ir Rusijos imperijų karių kapinės	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Pakačinių k.,	1994-12-13	Registrinis
360.	24114	Vitkūnų, Smalvų piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Salos k.,	1997-05-05	Paminklas
361.	1776	Murliškių užvažiuojamojo kiemo pastatų liekanų vieta	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Murliškių k.,		Registrinis
362.	5709	Vosgėlių piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Vosgėlių k.,	1992-10-19	Paminklas
363.	38187	Lietuvos partizanų užkasimo vieta ir kapai	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k.,	2015-11-20	Registrinis
364.	10599	Gipėnų kaimo etnoarchitektūrinė sodyba	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Gipėnų k., Antano Vienažindžio g. 6	1997-12-31	Valstybės saugomas
365.	21259	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos ir Rusijos imperijų karių kapai	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Raudinės k.,	1994-12-09	Registrinis
366.	5710	Girutiškių akmuo su įvairiais ženklais	Zarasų rajono sav., Turmanto sen.,	1992-10-19	Valstybės saugomas
367.	21283	Davainių kaimo pirmosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Davainių k.,	1994-12-14	Valstybės saugomas
368.	38458	Krūminių etnoarchitektūrinės sodybos svirnas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Krūminių k.,	2015-10-15	Registrinis
369.	31261	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės artilerijos pozicijos amunicijos pirmasis bunkeris	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Kimbartiškės k.,	2007-06-13	Registrinis
370.	1775	Dievo Apvaizdos bažnyčios kompleksas	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
371.	21295	Budriškių k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Sniegiškių k.,	1994-12-14	Valstybės saugomas
372.	32456	Turmanto geležinkelio stoties statinių komplekso trečias sandėlis	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Stoties g.	2008-11-19	Registrinis
373.	42862	Kamariškių dvaro sodybos antro tvarto liekanos	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamariškių k.,	2018-10-09	Registrinis
374.	25507	Galminių pilkapynas VI	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Galminių k.,	2001-02-20	Valstybės saugomas
375.	5702	Senkapis su IV-VI m.e.a. gr. kp.	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Eikotiškio k.,	1992-10-19	Registrinis
376.	938	Smalvų dvaro sodybos dvarininko namas	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Smalvų k.,		Registrinis
377.	12113	Degučių pilkapynas	Zarasų rajono sav., Salako sen., Zarkiškių k.,	1993-03-23	Paminklas
378.	21208	Dulių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Dulių k.,	1994-12-14	Valstybės saugomas
379.	21198	Zabičiūnų k. senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Zabičiūnų k.,	2004-01-20	Valstybės saugomas
380.	2638	Kryžius su Nukryžiuotojo ir šventųjų skulptūromis	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Imbrado k.,		Registrinis
381.	23505	Stelmužės dvaro sodybos svirnas	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
382.	14659	Ornamentuotas kryžius	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m.,	1993-04-09	Registrinis
383.	30353	Vencavų kaimavietė	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Vencavų k.,	2005-04-18	Valstybės saugomas
384.	21187	Senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Rudakasų k.,	1994-11-08	Registrinis

384.	31690	Dusetų miesto istorinė dalis	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Dusetų m.,	2008-02-01	Registrinis
385.	16243	Lygalaukių kapinynas	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Lygalaukių k.,	1993-05-26	Registrinis
386.	20355	Kryžius su ornamentuotu dekoru	Zarasų rajono sav., Salako sen., Salako mstl.,	1993-04-22	Registrinis
387.	17270	Lietuvos kario savanorio, vyr. leitenanto Juozo Andriūno kapas	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k.,	1994-03-02	Paminklas
388.	17126	Zarasų miesto istorinė dalis	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m.,		Savivaldybės saugomas
389.	24110	Gailiutiškės pilkapis	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Gailiutiškės vs.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
390.	15876	Stelmužės dvaro sodybos pastatas, vad. „Vergų bokštu“	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Stelmužės k., Ažuolo g. 6	1997-12-31	Valstybės saugomas
391.	43139	Antazavės kaimo kapinių koplyčia	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k., Bažnyčios g. 10	2018-09-26	Registrinis
392.	21186	Senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Medoliškių k.,	1994-11-08	Registrinis
393.	21272	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamariškių k.,	1994-12-13	Registrinis
394.	27117	Dirvonų, Jurkakalnio piliakalnis vad. Pilies kalnu	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Dirvonų k.,	2003-04-24	Valstybės saugomas
395.	16933	Sarginė	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Asavytų k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
396.	934	Narkyčių (Kriovų) dvaro sodybos fragmentai	Zarasų rajono sav., Dusetų sen., Narkyčių k.,		Registrinis
397.	38542	Žvilbučių dvaro sodybos fragmentų klojimas	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Žvilbučių k.,	2015-11-02	Registrinis
398.	23639	Bažnyčia	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Antazavės k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
399.	16483	Paežerinės pilkapytas II	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Paežerinės k.,	1993-06-24	Paminklas
400.	21211	Galminių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Galminių k.,	1994-11-14	Valstybės saugomas
401.	33592	Jakiškių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Salako sen., Luodžių k.,	2010-02-26	Registrinis
402.	1773	Antalieptės Basųjų karmelitų vienuolyno kompleksas	Zarasų rajono sav., Antalieptės sen., Antalieptės mstl.,	1992-06-12	Valstybės saugomas
403.	16328	Lūžų pilkapytas	Zarasų rajono sav., Lūžų vs.(negalioja nuo 1999.01.01),	1993-06-21	Paminklas
404.	16761	Šlyninkos vandens malūnas	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Šlyninkos k.,	1997-12-31	Valstybės saugomas
405.	31265	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės Kimbartiškės artilerijos pozicijos amunicijos ketvirtasis bunkeris	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Kimbartiškės k.,	2007-06-13	Registrinis
406.	21204	Trinkuškių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Degučių sen., Trinkuškių k.,	1994-11-14	Valstybės saugomas
407.	13047	Bielkaučiznos piliakalnis, vad. Batarėja	Zarasų rajono sav., Zarasų sen., Bielkaučiznos k.,	1993-03-19	Paminklas
408.	5725	Šišponiškių piliakalnis	Zarasų rajono sav., Šišponiškių k.(negalioja nuo 1999.01.01),	1992-10-19	Paminklas
409.	5692	Velikuškių piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis	Zarasų rajono sav., Antazavės sen., Velikuškių k.,	1992-10-19	Paminklas
410.	32449	Turmanto geležinkelio stoties statinių kompleksas	Zarasų rajono sav., Turmanto sen., Turmanto mstl., Stoties g.	2008-11-19	Registrinis
411.	42859	Kamariškių dvaro sodybos rūmų liekanos	Zarasų rajono sav., Suvieko sen., Kamariškių k.,	2018-10-09	Registrinis
412.	21190	Kiškelių kaimo senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Kiškelių k.(negalioja nuo 1999.01.01),	1998-01-21	Valstybės saugomas

413.	11368	Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta	Zarasų rajono sav., Zarasų miesto sen., Zarasų m., Dariaus ir Girėno g.	1993-03-04	Registrinis
414.	21200	Kuklių k. antrosios senosios kapinės	Zarasų rajono sav., Imbrado sen., Kuklių k.,	1994-11-14	Valstybės saugomas

9. ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS TVARKYMO IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI

9. ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS TVARKYMO IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI

9.1. Bendros nuostatos

Ūkinės veiklos reglamentavimui ir Zarasų savivaldybės teritorijos tvarkymui numatytas savivaldybės teritorijos suskaidymas atskiromis funkcinio prioriteto tvarkymo zonomis, turinčiomis bendrumo požymių pagal vyraujančią pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, planuojamą prioritetinę ūkinę veiklą ir kraštovaizdžio tvarkymo reikalavimus.

Kiekvienai tvarkymo zonai individualiai priskirtas numeris, vienas pagrindinis ir vienas/keli specialieji reikalavimai, kurie išreikšti raidiniais indeksais Žemės naudojimo, tvarkymo ir apsaugos reglamentų brėžinyje. Konkrečios tvarkymo zonos numeris pateikiamas brėžinyje, o kiti reikalavimai, kurie nustatomi individualiai kiekvienai tvarkymo zonai, pateikiami tvarkymo zonų reikalavimų lentelėje.

Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo sprendiniuose koreguojamos funkcinų zonų ribos pagal patikslintus gamtinio karkaso ir kraštovaizdžio tvarkymo zonų duomenis, įvertinant pakutusių esamą padėtį, raidos tendencijas ir aktualų teisinį reguliavimą bei ištaisant klaidas.

Galiojančio Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano sprendiniuose funkcinėms zonomis nustatyti bendrieji tvarkymo ir naudojimo reikalavimai papildomi naujais pagal aktualų teisinį reguliavimą ir siekiant užtikrinti didesnę reikalavimų taikymo aiškumą.

Galiojančio Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano sprendiniuose tvarkymo zonomis nustatyti naudojimo ir tvarkymo pagrindiniai ir specialieji reikalavimai koreguojami pagal patikslintus gamtinio karkaso ir kraštovaizdžio tvarkymo zonų duomenis.

Galiojančio Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano sprendiniai koreguojami specialiuosius reikalavimus papildant Specializuotų žuvininkystės ūkių teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimais.

9.1.1. Bendrieji tvarkymo ir naudojimo reikalavimai

Bendrieji tvarkymo ir naudojimo reikalavimai, kurie galioja visoms funkcinėms zonomis:

1. Bendrojo plano sprendiniuose nustatyti naudojimo ir tvarkymo bendrieji reikalavimai netaikomi:
  - teritorijoms, kurioms parengti ir Zarasų rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtinti kompleksiniai vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentai;
  - kompleksinėse saugomose teritorijose, valstybinių parkų ir jų zonų, valstybinių draustinių, biosferos poligono tvarkymo reglamentai, tvarkymo zonos ir jų ribos yra nustatomi specialiaisiais planais, todėl savivaldybės bendrojo plano sprendiniuose veikla saugomose teritorijose neregamentuojama.
2. Rengiant žemesnio lygmens specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus galimas tvarkymo zonų ribų tikslinimas įvertinant duomenų transformaciją į kitą mastelį, esamą padėtį, aerografinę situaciją.
3. Prioritentinė funkcija – didžiausias konkrečios žemės naudojimo paskirties sklypų santykinis plotas tvarkymo zonoje (ne mažesnis kaip 51 proc. tvarkymo zonos teritorijos ploto). Rengiant atskirų tvarkymo zonų specialiojo planavimo ir kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus pateikiamas pagrindinių žemės naudojimo paskirčių balansas.
4. Atskiri žemės sklypai nėra Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano planavimo objektas. Sekančiose planavimo stadijose konkrečioms žemės sklypams, patenkantiems į kelias tvarkymo zonas, taikomi tos tvarkymo zonos reikalavimai į kurią patenką didžioji žemės sklypo dalis (daugiau kaip 51 procentas sklypo ploto).
5. Nekilnojamo turto savininkams, kurių žemės sklypų esama paskirtis ir naudojimo būdas prieštarauja Zarasų savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniams, paliekama teise naudotis nekilnojamu turtu (žemės sklypais ir pastatais) be apribojimo, kaip jis buvo naudojamas iki sprendinių patvirtinimo datos, nekeičiant jo pagrindinės žemės naudojimo paskirties, būdo ir pobūdžio. Keičiant minėtų žemės sklypų pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, ir naudojimo būdą pastarieji keičiami, tikslinami ir papildomi vadovaujantis Zarasų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniais.

6. Socialinės ir rekreacinės infrastruktūros objektai (švietimo, sveikatos ir socialinės rūpybos, apgyvendinimo) galimi visose tvarkymo zonose, kuriose numatyta urbanistinė ir žemės ūkio veikla.

Bendrieji miško žemės tvarkymo ir naudojimo reikalavimai:

7. Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje esantys valstybinės reikšmės miškai ir kiti miškai, kurie patenka į gyvenamųjų vietovių plėtros zonas, sodininkų bendrijų teritorijas, naudingųjų iškasenų teritorijas ir kitas teritorijas, tvarkomi vadovaujantis LR Miškų įstatymo nuostatomis.

8. Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano sprendiniuose miškų grupės nenustatomos.

9. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis galimas visose tvarkymo zonose. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis galimas tik Miškų įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nustatytais išimtiniais atvejais. Tikslus miško žemės paverčiamos kitomis naudmenomis plotas nustatomas žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose (vietovės lygmens bendruosiuose planuose ir detaliuosiuose planuose), specialiojo planavimo dokumentuose ir valdos projektuose. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis vykdomas vadovaujantis LR Miškų įstatymo nuostatomis ir Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašu, patvirtintu LRV 2011-09-28 nutarimu Nr. 1131.

Bendrieji saugomų teritorijų ir gamtinio karkaso tvarkymo ir naudojimo reikalavimai:

10. Saugomos teritorijos ir saugomų teritorijų buferinės zonos tvarkomos pagal jų veiklą reglamentuojančius teisės aktus. Jų ribos, plotas, tvarkymo režimas, funkcinių zonų ribos tikslinami šių teritorijų specialiaisiais planais. Įstatymų numatyta tvarka gali būti steigiamos naujos saugomos teritorijos. Tai atliekama neinicijuojant Bendrojo plano keitimo procedūros.

11. Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje esančiose saugomose teritorijose ir jų buferinėse zonose Bendrojo plano keitimo sprendiniai galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą saugomose teritorijose reglamentuojantiems dokumentams.

12. Statinių statybą gamtinio karkaso teritorijose reglamentuoja Saugomų teritorijų įstatymas, Gamtinio karkaso nuostatai, patvirtinti LR aplinkos ministro 2007-02-14 įsakymu Nr. D1-96 „Dėl gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo“, ir kiti susiję teisės aktai.

13. Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.

14. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos nustatomos žemesnio lygmens kompleksiniuose teritorijų planavimo dokumentuose, techniniuose projektuose, žemėtvarkos planavimo dokumentuose vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu LR aplinkos ministro 2001-11-07 įsakymu Nr.540 „Dėl Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ bei Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu.

Bendrieji žemės gelmių naudojimo reikalavimai:

15. Žemės gelmių išteklių telkinių, kurie bus užregistruoti po Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimo patvirtinimo ir nenurodyti Bendrojo plano koregavimo sprendiniuose, žemės gelmių naudojimo planai neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose teisės aktų nustatyta tvarka gali būti rengiami ir jais pagrindinė žemės naudojimo paskirtis gali būti keičiama, jeigu teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose šiose teritorijose nesuplanuota inžinerinė infrastruktūra ir (ar) jos plėtra.

16. Išžvalgytuose naudingųjų iškasenų telkiniuose, kurių išteklių patvirtinti, ir prie jų esančiuose perspektyviuose naudingųjų iškasenų plotuose žemės savininkui, naudotojui draudžiama statyti gyvenamuosius namus, gamybinius statinius, įrenginius, kasti naudingąsias iškasenas, išskyrus kasamas savo reikmėms.

Bendrieji susisiekimo ir inžinerinių statinių ir įrenginių naudojimo reikalavimai:

17. Kelių apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos nustatomos vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų 18 straipsnio reikalavimais.

18. Prie valstybinės reikšmės kelių inžinerinius tinklus, pėsčiųjų ir dviračių takus neplanuoti valstybinės reikšmės kelių juostų ribose, statinius neplanuoti valstybinės reikšmės kelių apsaugos zonose. Įvažiavimui į žemės sklypus, esančius prie valstybinių kelių, planuoti jungiamuosius kelius lygiagrečiai su pagrindiniu keliu nuo teisėtai įrengtų esamų artimiausių nuvažų.

19. Automobilių kelių apsaugos zonose (bet ne arčiau kaip 30 m nuo kelio briaunos) gali būti vystoma kelių aptarnavimo infrastruktūra tik kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. d1-11/3-3, 216 punkte nurodyti statiniai – kavinė, degalinė, automobilių kelių plovykla ir tualetas. Galimybė privažiuoti visiems objektams turės būti sprendžiama vadovaujantis kelių techniniu reglamentu KTR 1.01:2008 11 skyriaus 2 skirsnio reikalavimais.

20. Statant, rekonstruojant ar įrengiant statinius aerodromų apsaugos zonose, vadovautis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo III skyriaus pirmo skirsnio „Aerodromo apsaugos zonos ir jose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos“ reikalavimais.

21. Vadovaujantis Aviacijos įstatymo 10 straipsnio nuostatomis, pasienio ruože statinių ir įrenginių, kurių aukštis virš žemės paviršiaus yra 30 m ir daugiau, statyba, rekonstravimas ar įrengimas turi būti suderinti su VSAT.

22. Gyvenamosioms vietovėms, patenkančioms į pasienio ruožo ribas, galioja pasienio teisinis režimas, kuris nustatytas Pasienio teisinio režimo taisyklėse, patvirtintose LRV 2002 m. balandžio 30 d. nutarimu Nr.598.

23. Valstybinės reikšmės paviršiniame vandens telkinyje įrengiamas laikinas nesudėtingas statinys negali būti ilgesnis kaip 25 proc. toje vietoje, kurioje planuojama statyti laikinąjį nesudėtingą statinį, esančio valstybinio valstybinės reikšmės paviršinio vandens telkinio pločio, matuojant atstumą statmenai nuo pakrantės, kurioje planuojama statyti laikinąjį nesudėtingą statinį, iki priešingoje pusėje esančios valstybinės reikšmės paviršinio vandens telkinio pakrantės, bet visais atvejais ne ilgesnis kaip 30 m, išskyrus atvejus kai viršvandeninės augalijos juosta yra platesnė nei 30 m, leidžiama statyti ilgesnius lieptus, bet išsikišančius ne daugiau kaip 2 m už viršvandeninės augalijos juostos, iki 2 m pločio.

Bendrieji žemės ūkio teritorijų tvarkymo ir naudojimo reikalavimai:

24. Žemės ūkio naudojimo paskirties ūkininkų sodybų sklypų transformacija į kitos tikslinės paskirties žemę galima tik miestų (*Zarasų ir Dusetų*), miestelių (*Antalieptė, Salakas, Turmantas, Antazavė, Imbradas, Suviekas ir Degučiai*) kaimų (*Samanių k., Kumpuolių k., Ramumos k., Šniukštų k., Rokėnų k., Užtiltės, Vosgėlių k., Naršėnų k., Vajasiškio k., Nadūnų k., Šukiškių k., Šaulių k., Rutiniškio – Dirvonoškių – Marjoniškės – Smalvų – Smalvų aikštės – Kalnišės k., Slyninkos – Štadvilių – Kavoliškių k., Karčiomkos – Šeštokiškių k.*) ir rekreacinio prioriteto zonose esančioje kaimų (*Kuklių k., Jazdaičių k., Brogiškių k., Kunotų k., Siratavos k., Baibių k., Paluodės k., Kimbartiškės k., Padrūkšės k., Ramumos k., Vajasiškio k.*) teritorijoje ir plėtos zonose. Kitose tvarkymo zonose žemės ūkio paskirties ūkininkų sodybų sklypų transformacija į kitos žemės naudojimo paskirties žemę negalima.

9.1.2. Tvarkymo zonų naudojimo ir tvarkymo pagrindiniai ir specialieji reikalavimai

23. Tvarkymo zonoms nustatomi pagrindiniai ir specialūs reikalavimai:

- **Pagrindinis reikalavimas** nusako vyraujančią tvarkymo zonos (funkcinio prioriteto) pagrindinę žemės naudojimo paskirtį. Numatomos sekančios paskirtys:
  - **Z** - žemės ūkio paskirties žemė
  - **M** - miškų ūkio paskirties žemė
  - **K** - kita pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, urbanizuojamos teritorijos
  - **H** – vandens ūkio paskirties žemė
- **Specialusis reikalavimas** nusako taikytinus specialiuosius reikalavimus ūkinės veiklos plėtojimui konkrečiose tvarkymo zonose. Numatomi 7 specialieji reikalavimai:
  - Gamtinio karkaso apsaugos ir tvarkymo reikalavimai
  - Agrarinių teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai

- Specializuotų žuvininkystės ūkių teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai
- Miškų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai
- Užstatomų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai
- Naudingųjų iškasenų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai
- Rekreacinių teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reglamentai reikalavimai
- Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir tvarkymo reikalavimai

9.1.2.1 lentelė. Specialieji reikalavimai

Indeksas	Specialiojo reikalavimo pavadinimas
Agrarinių teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai	
ZU	Siaurai specializuotų ūkių veikla priemiestinėse teritorijose bei urbanizuotųjų ir kitai paskirčiai naudotųjų teritorijų plėtra
Zuia	Urbanistinės integracijos ašių zona
ZP	Patenkinamos ūkinės vertės žemių zona
ZK	Ūkininkavimas kalvotose žemėse
ZR	Žemės ūkio veikla intensyvios rekreacijos zonose
ZN, RP	Aukštaitijos nacionalinio parko, Gražutės, Sirvetos, Labanoro regioninių parkų (Žemės ūkio paskirties žemės esančios ūkinio prioriteto funkcinėse zonose)
ZS	Žemės ūkio paskirties žemė esanti draustiniuose, NATURA 2000 teritorijose
ZE	Ekstensyvaus ūkininkavimo zona gamtiniame karkase.
Specializuotų žuvininkystės ūkių teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai	
Zž	Tvenkininės žuvininkystės teritorijos – specializuotų žuvininkystės ūkių zona
Miškų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai	
C1	Rezervatiniai miškai - I grupės miškai
M2	Vyrauja rekreacinių miškų sklypai
M1, M3	Vyrauja ekosistemų apsaugos ir apsauginių miškų sklypai
M4g	Vyrauja ūkinių miškų sklypai (gamtinio karkaso teritorijose)
M4	Vyrauja ūkinių miškų sklypai (ne gamtinio karkaso teritorijose)
Užstatomų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai	
U1k	Miesto (kurorto) plėtros zonos, kuriose siekiama intensyvios, technogenizuotos žemėnaudos kitoje žemės paskirtyje vadovaujantis miesto kompozicijos tęstinumo principais ir prioritetą teikiant kurortinės infrastruktūros plėtrai.
U1	Miesto plėtros zonos, kuriose siekiama intensyvios, technogenizuotos žemėnaudos kitoje žemės paskirtyje vadovaujantis miesto kompozicijos tęstinumo ir atskirų miesto zonų darnaus vystymo principais.
U2d	Gyvenamųjų vietovių (miestelių ir į miestelius transformuojamų kaimų) plėtros zonos, kuriose siekiama didelio intensyvumo naudojimo technogenizuotos žemėnaudos kitoje žemės paskirtyje esamų miestelių ir kaimų planinės struktūros pagrindu.
U2v	Gyvenamųjų vietovių (kaimų ir vienkiamų) plėtros zonos, kuriose siekiama vidutinio intensyvumo naudojimo technogenizuotos žemėnaudos kitoje žemės paskirtyje esamų kaimų pagrindu.
U2m	Polifunkcinės zonos, kuriose galima esama ir naujai formuojama išsklaidyta mažo intensyvumo naudojimo technogenizuota žemėnauda kitoje žemės paskirtyje.
U3	Pramonės, komunalinių, sandėliavimo ir logistikos teritorijų plėtros zona
U4	Gyvenamųjų vietovių plėtojimas saugomose teritorijose, valstybinių parkų ir jų zonų, valstybinių draustinių, biosferos poligono teritorijose.
U5	Gyvenamųjų vietovių plėtojimas gamtinio karkaso teritorijose.
U6	Sodininkų sodų bendrijų teritorijų konversija į kitos paskirties rekreacines ir gyvenamas teritorijas
Naudingųjų iškasenų teritorijų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai	
N1	Naudingųjų iškasenų gavybos atvirų kasinių (karjerų) teritorijos
N2	Gėlo vandens vandenviečių teritorijos
Rekreacinių zonų tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai	
Re	Ekstensyvaus pritaikymo rekreacinio funkcinio prioriteto zonos
Ri	Intensyvaus pritaikymo rekreacinio funkcinio prioriteto zonos
Vandenių tvarkymo ir veiklos plėtojimo reikalavimai	

Indeksas	Specialiojo reikalavimo pavadinimas
H	Rekreacinio ir kito pritaikymo vandenys. Išskirta didesniuose, nei 25 ha ploto valstybiniuose vandens telkiniuose
Gamtinio karkaso apsaugos ir tvarkymo reikalavimai	
g1	Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis
g2	Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas
g3	Natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio gražinimas (atkūrimas) ir gausinimas:
g3.1	kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gausinimas
g3.2	kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atkuriančių kraštovaizdžio elementų gražinimas (atkūrimas)
g4(K); (R); (N)	urbanizuotų ir kitų užstatytų / numatomų urbanizuoti ar užstatyti (K), rekreacinio vystymo (R), naudingųjų iškasenų gavybos (N) zonų gamtinio karkaso teritorijose tvarkymas
g*	gamtinio karkaso teritorijų tvarkymas integruojant saugomų teritorijų tvarkymo planų ir kitus apsaugos reikalavimus
Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir tvarkymo reikalavimai	
C	Nekilnojamojo kultūros paveldo teritorijos ir objektai

9.1.2.3. lentelė. Tvarkymo (funkcinio prioriteto) zonų reikalavimai

Tvarkymo zonos Nr.	Pagrindinė (vyraujanti) žemės naudojimo paskirtis	Specialieji reikalavimai
ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	Z	ZK; M4; M1,M3; U2m; C; g3.2
2	Z	ZK;ZE; M4; U2m; U5; C; g2; g3.1; g3.2
3	Z	ZK; ZE; M4; M4g; M1,M3; g2; g3.1; g3.2
4	Z	ZK; M4; U2m; Re; C; g1;g2; g2*; g3.1; g3.2
5	Z	ZP; ZE; M4; M1,M3; U2m; U5; C; g2; g3.1; g3.2
6	Z	ZP; Zuia; ZE; M4; M1,M3; U2m; U3; U5; g2; g3.1; g3.2; C; N2
7	Z	ZP; ZE; M4; M1,M3; M4g; U2m; U5; C; g2; g3.1; g3.2
8	Z	ZE; Zž; M1,M3; U3; g2; g2*; g3.1
ŽEMĖS IR MIŠKŲ ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	ZM	ZE; M4g; U2m; U5; C; g1; g3.1; g3.2
2	ZM	ZE; ZK; M4; M4g; U2m; U5; C; g2; g3.2
3	ZM	ZE; ZK; M4; M1,M3; M4g; U2m; U5; C; N2; g2; g3.1; g3.2
4	ZM	ZE; ZK; M4; M4g; U2m; U5; C; g2; g2*; g3.1; g3.2
5	ZM	ZK; ZE; M4; M1,M3; M4g; U2m; U5; Re; C; g1; g1*; g2; g2*; g3.1;g3.1*; g3.2; g3.2*
6	ZM	ZP; ZE; M4; M1,M3; U2m; U5; Re; C; g1; g2; g3.1; g3.2
7	ZM	Zuia; ZP; ZE; M4; M4g; U2m; U3; U5; g3.1; g3.2
8	ZM	Zuia; ZP; ZE; ZS; M1,M3; M4; U2M; U3; U5; g2; g2*; g3.1; N2
9	ZM	ZP; ZE; M4; M4g; M1,M3; U2m; U5; C; g2; g3.1
10	ZM	ZP; ZE; M1,M3; M4; M4g; U2m; U5; g2; g3.1
ŽEMĖS, MIŠKŲ IR VANDENS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	ZMH	ZP; ZE; M1,M3; M4; M4g; H; U2m; U5; Re; C; g1; g2; g3.1; g3.2

Tvarkymo zonos Nr.	Pagrindinė (vyraujanti) žemės naudojimo paskirtis	Specialieji reikalavimai
MIŠKŲ ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	M	M4g; ZE; ZS; g1; g1*
2	M	M4; ZE; g2
3	M	M4g; M1,M3; ZE; Zuia; g1; g2
4	M	M4; M4g; M1,M3; ZE; ZP; Zuia; C; g2; g3.1
5	M	M4g; M1,M3; ZE; ZS; C; g1; g1*; g2; g2*; g3.1; g3.2
6	M	M1,M3; ZE; Gm2; Re; C; g1; g2
MIŠKŲ IR ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	MZ	M4; M1,M3; ZE; ZK; U2m; U5; Re; C; g1; g2; g3.1; g3.1*
2	MZ	M4g; M1,M3 ZE; ZP; g1; g2
3	MZ	M4g; M1,M3; ZP; ZE; U2m; U5; Re; C; g1; g2; g3.1; g3.2
4	MZ	M4; M1,M3; M4g; ZP; ZE; U2m; U5; C; g1*; g2; g2*; g3.1
5	MZ	M4; M1,M3; Zp; ZE; U2m; U5; Re; g2; g3.1
MIŠKŲ, ŽEMĖS IR VANDENS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	MZH	M4; M4g; M1,M3; ZE; ZK; H; U2m; U5; Re; C; g1; g2; g3.1
2	MZH	M4; M4g; M1,M3; ZE; ZK; ZS; H; U2m; U5; C; g1; g2; g2*; g3.1; g3.1*; g3.2
3	MZH	M4; M1,M3; ZE; ZK; H; U2m; U5; Re; C; N2; g1; g2; g3.1
4	MZH	M4g; M1,M3; ZE; H; U2m; U5; Re; g2; g3.1
5	MZH	M4; M1,M3; ZE; ZP; Zuia; H; U2m; U3; U5; g1; g1*; g2; g3.1; g3.2
6	MZH	M4; M4g; M1,M3; ZE; ZP; H; U2m; U5; Re; C; g1; g1*; g2; g3.1; g3.2
MIŠKŲ IR VANDENS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	MH	M4g; M1,M3; H; ZE; Re; C; g1; g2
2	MH	M4; M4g; M1,M3; H; ZE; ZK; ZS; Re; C; g1; g2
3	MH	M4; M1,M3; H; ZE; ZP; ZS; Re; C; g1; g2; g3.1
4	MH	M4; M4g; M1,M3; H; ZE; ZS; Re; C; g1; g1*; g2; g3.1; g3.1*
5	MH	M4; M4g; M1,M3; H; ZE; ZK; ZP; Zuia; Re; C; g1; g2; g3.1
6	MH	M4; M4g; M1,M3; H; ZE; ZP; ZS; Re; C; g1; g2; g2*; g3.1
MIŠKŲ, KITOS IR ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	MKZ	M4; M1,M3; U2d; U3; U5; U6; ZE; Zuia; C; g2; g3.1; g3.2
VANDENS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	H	Išskirta didesniuose, nei 25 ha ploto valstybiniuose vandens telkiniuose g1; g2; g2*; g4(R)
KITOS PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	K	U1k; U3; U6; M2; Zu; C; N2; g2; g.3.1; g 3.2; g4(K)
2	K	U2d; U5; M2; Zu; C; N2; g2; g4(K)
3	K	U2m; M2; Zu; N2
4	K	U2d; U5; M2; Zu; C; N2; g3.1; g4(K)

Tvarkymo zonos Nr.	Pagrindinė (vyraujanti) žemės naudojimo paskirtis	Specialieji reikalavimai
5	K	U2v; U5; M2; Zu; N2
6	K	U2d; M2; Zu; N2; g4(K)
7	K	U2v; M2; Zu; N2; g3.1; g4(K)
8	K	U2v; U5; M2; Zu; N2
9	K	U2v; M2; Zu; C; N2
10	K	U2v; U5; M2; Zu; C; N2; g3.2; g4(K)
11	K	U2v; U5; M2; Zu; C; N2; g3.1; g4(K)
12	K	U1; U5; U6; M2; Zu; Gs3; N2; C; g3.1*, g3.2; g4(K); g4(K)*
13	K	U2v; U5; M2; Zu; N2;
14	K	U2m; M2; Zu; N2
15	K	U2v; U5; M2; Zu; N2; g3.1; g4(K)
16	K	U2v; U5; M2; Zu; C; N2; g2; g3.1; g4(K)
17	K	U2d; U5; M2; Zu; g3.1; g4(K)
18	K	U2m; M2; Zu; C; N2; g2; g3.2; g4(K)
19	K	U2v; U5; M2; Zu; N2
20	K	U2v; U5; M2; Zu;
21	K	U2v; U5; M2; Zu;
22	K	U2v; M2; Zu; N2
23	K	U2v; U5; M2; Zu; C; N2; g3.1; g4(K)
24	K	U2d; M2; Zu; C; N2; g3.1; g3.2; g4(K)
25	K	U2m; U5; M2; Zu; N2; g3.1; g4(K)
26	K	U2m; U5; M2; Zu; C; g1; g3.2; g4(K)
27	K	U2v; U5; M2; Zu; C; N2; g3.1; g4(K)
28	K	U2d; U5; M2; Zu; g3.1; g4(K)
29	K	U2m; M2; Zu; N2
30	K	U2m; U5; M2; Zu; N2; C; g2; g3.2; g4(K)
31	K	U2d; U5; M2; Zu; g3.1; g4(K)
32	K	U2d; U5; M2; Zu
33	K	U1; U3; U4; U5; M2; Zu; C; N2; g3.1*, g3.2*, g4(K)*
KITOS PASKIRTIES IR ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	KZ	U2v; U3; U5; ZP; ZK; M4; M1, M3; g1; g2; g3.2
2	KZ	U2v; U3; U5; ZP; M4; C
KITOS PASKIRTIES MIŠKŲ IR ŽEMĖS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	KMZ	M4; M1, M3; ZE; ZP; Zuia; U2v; U5; U3; C; g1; g3.1
2	KMZ	M4; M4g; M1, M3; ZE; ZP; Zuia; U2v; U5; U3; C; g2; g3.2
KITOS PASKIRTIES ŽEMĖS, INTENSYVIOS REKREACIJOS TERITORIJOS		

Tvarkymo zonos Nr.	Pagrindinė (vyraujanti) žemės naudojimo paskirtis	Specialieji reikalavimai
1	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; g3.2; g4(R)
2	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; g2; g3.1; g4(R)
3	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; C; g2; g3.1; g4(R)
4	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; g1; g4(R)
5	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; g3.1; g4(R)
6	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; g2; g3.1; g4(R)
7	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; g1; g2; g3.1; g4(R)
8	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; g2; g3.1; g4(R)
9	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; g1; g4(R)
10	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; C; g2; g3.1; g3.2; g4(R)
11	K(R)	U2m; U5; M2; ZR; Ri; g2; 4(R)
KITOS PASKIRTIES ŽEMĖS, INTENSYVIOS REKREACIJOS IR VANDENS ŪKIO PASKIRTIES ŽEMĖ		
1	K(R)H	M2; H; ZR; Ri; ZR; g3.2; g4(R)
2	K(R)H	U2m; U5; M2; H; Ri; ZR; g3.1; g4(R)
3	K(R)H	U2m; U5; M2; H; Ri; Re; ZR; C; g2; g3.1; g4(R)
4	K(R)H	U2m; U5; M2; H; Ri; Re; ZR; g2; g3.1; g4(R)
5	K(R)H	U2m; U5; M2; H; Ri; Re; ZR C; g1; g2; g3.1; g3.2; g4(R)
6	K(R)H	U2m; U5; M2; H; Ri; Re; ZR; g2; g3.1; g4(R)
7	K(R)H	U2m; U5; M2; H; Ri; Re; ZR; C; g1; g2; g3.1; g3.2; g4(R)
8	K(R)H	U2m; U5; M2; H; Ri; Re; ZR; N2; C; g2; g3.1; g4(R)
9	K(R)H	U2m; U5; M2; H; Ri; Re; ZR; C; g3.1; g4(R)
KITOS PASKIRTIES ŽEMĖS, NAUDINGŪJŲ IŠKASENŲ GAVYBOS TERITORIJOS		
1	K(N)	N1; U3; M4g; g2; g4(N)
2	K(N)	N1; U3; M4g; g1; g2; g3.1; g4(N)
3	K(N)	N1; U3; M4g; g2; g4(N)
4	K(N)	N1; M4; M4g; g2; g3.1; g4(N)
5	K(N)	N1; M4g; g1; g4(N)
6	K(N)	N1; M1, M3; g3.2; g4(N)
7	K(N)	N1; M4g; g3.2; g4(N)
8	K(N)	N1; M4g; g2; g4(N)
9	K(N)	N1; M4
10	K(N)	N1; M4g; g3.1; g4(N)
11	K(N)	N1; M4
12	K(N)	N1; M4g; g2; g3.2; g4(N)
13	K(N)	N1; M4g; g2; g4(N)

Tvarkymo zonos Nr.	Pagrindinė (vyraujanti) žemės naudojimo paskirtis	Specialieji reikalavimai
14	K(N)	N1; M4;
15	K(N)	N1; M4g; g2*; g3.2; g4(N)*
16	K(N)	N1; M2
INSTITUCINĖS SAUGOMOS TERITORIJOS		
1		Pagal Gražutės regioninio parko ir jo zonų ribų bei tvarkymo planą g1*, g2*, g3.1*, g3.2*, g4*
2		Pagal Sartų regioninio parko ir jo zonų ribų bei tvarkymo planą g1*, g2*, g3.1*, g3.2*, g4*

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS BENDROJO PLANO KOREGAVIMAS SPRENDINIŲ KONKRETIJAVIMAS

ŽEMĖS NAUDOJIMO, TVARKYMO IR APSAUGOS REGLAMENTAI

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

RIBOS

- Vidinės ribos
- Apsauginė riba
- Savivaldybės riba
- Seniūnijos riba
- Miesto riba
- Kaimų ir viensėdžių riba

KITOS RIBOS

- Valstybės sienos apsaugos zonos riba
- Pasienio ruožo riba
- Pasienio juostos riba
- Rapinės svarbos vidinio stabilizavimo arealai
- Rapinės svarbos vidinio stabilizavimo arealai

GYVENAMOSIOS VIETOVĖS

- Savivaldybės centras
- 3 lygmens lokalis centras
- Savivaldybės centras
- 3 lygmens naujas savivaldybės centras nepatinkamo potencialo, ypač stropomas
- Seniūnijos centras
- 4 lygmens lokalis centras pietėjimas esamo miesto pagrindu
- Seniūnijos centras
- 4 lygmens lokalis centras pietėjimas esamo kaimo pagrindu

KELIAI

- Aplinkkelis
- Magistralės reikšmės kelias
- Krašto reikšmės kelias
- Rapinės reikšmės kelias
- Viensėdžių reikšmės kelias, gatvė
- Čekiškėlio apsaugos zona
- Kelio apsaugos zona
- Autobusų stotis
- Geležinkelio stotis
- Apvalies
- Aerodromas
- Plaukimo laivų ir vandens sporto aerodromas
- Aerodromo apsaugos zona

SAUGOMOS TERITORIJOS

- Esamos saugomos teritorijos riba ir jos numeris
- Natura 2000 teritorijos riba
- Praukščių apsauginė svarbi teritorija ir jos numeris
- Buvenų apsauginė svarbi teritorija ir jos numeris

NAUDOJAMŲ ŠAKŲŲ TEKINIAI

- Sąlyginiame parduotuvės zonos riba
- Eksploatuojamą naudingųjų iškasenų rūsį
- Naudingųjų iškasenų rūsį
- Eksploatuojamą naudingųjų iškasenų numeris
- Eksploatuojamą naudingųjų iškasenų rūsį
- Eksploatuojamą durpų telkinį, eksploatacijos numeris
- Neeksploatuojamą durpų telkinį, kodas

Naudingųjų iškasenų rūsiai

- S2 Sėklės ir žirny
- H Žvyras
- M Molis
- Du Durpis
- S Svarpėlis

POŽEMIO VANDENS VANDENVIČIŲ APSAUGOS ZONOS

- 1-4 lygių zona - griežta režimo apsauga
- 50 m taršos apribojimo juosta

TERITORIJŲ NAUDOJIMAS IR REGLAMENTAVIMAS

TVARKYMO ZONOS RIBA

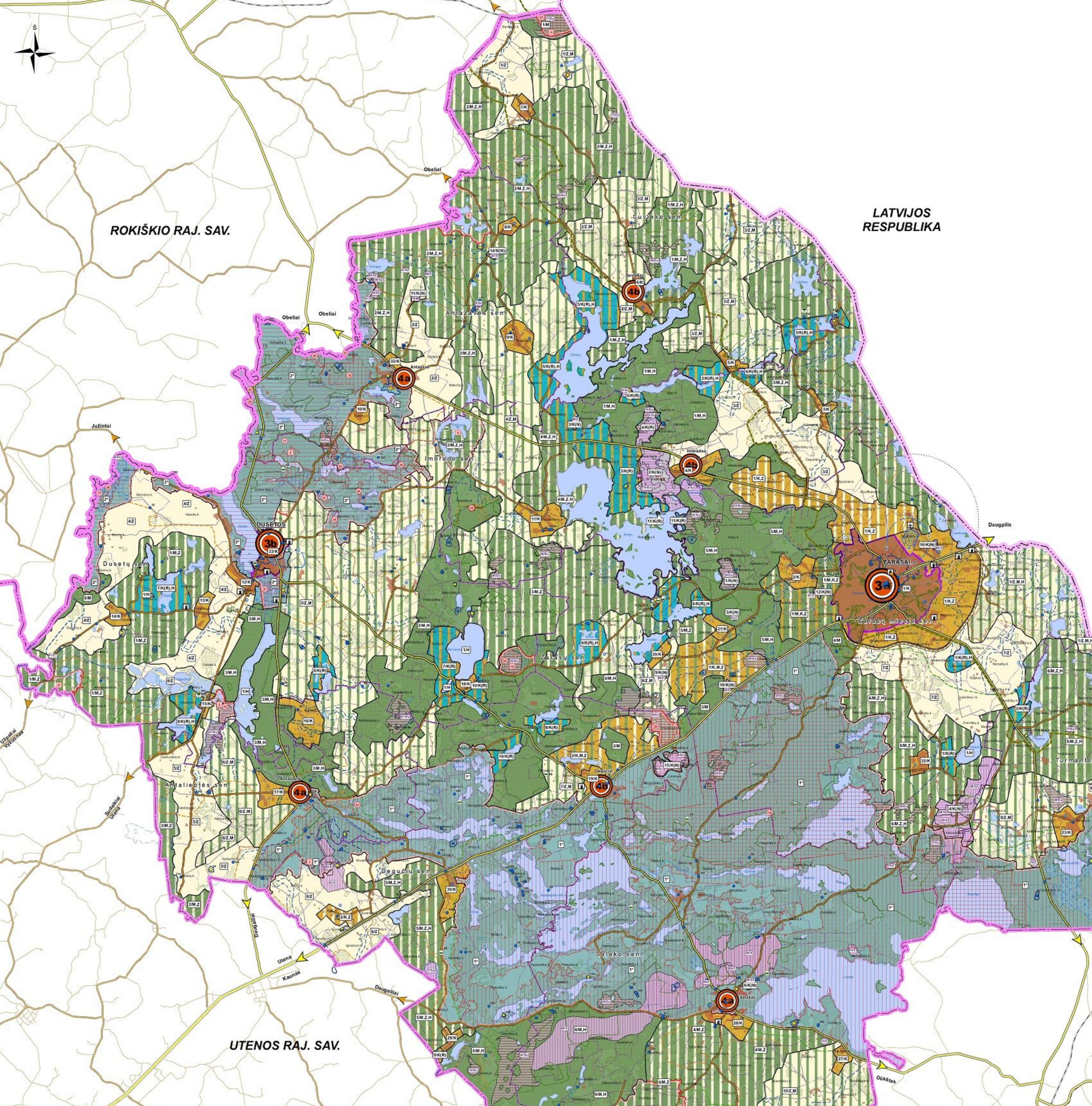
Prioritetinės tvarkymo zonos pagrindinės tikslinės zonos

- K Kitos paskirties žemė
- K.M.Z Kitos paskirties, miškų ir žemės ūkio paskirties žemė
- K.Z Kitos paskirties ir žemės ūkio paskirties žemė
- K.R Kitos paskirties žemė (netiesioginis rekreacijos teritorijos)
- K.R.R Kitos paskirties žemė (netiesioginis rekreacijos ir žemės ūkio paskirties žemė)
- K.IV Kitos paskirties žemė (naudingųjų iškasenų apsauginė)
- M Miškų ūkio paskirties žemė
- M.Z Miškų ir žemės ūkio paskirties žemė
- M.K.Z Miškų, kitos ir žemės ūkio paskirties žemė
- M.Z.H Miškų, žemės ūkio ir vandens ūkio paskirties žemė
- Z Žemės ūkio paskirties žemė
- Z.M Žemės ir miškų ūkio paskirties žemė
- Z.M.H Žemės, miškų ir vandens ūkio paskirties žemė
- H Vandens ūkio paskirties žemė
- H.V Vandens ūkio paskirties žemė "Institucinė saugoma teritorija"

INSTITUCINĖS SAUGOMOS TERITORIJOS

- 1* Pagal Geležies regioninio parko ir jo zonų ribų bei tvarkymo planą
- 2* Pagal Geležies regioninio parko ir jo zonų ribų bei tvarkymo planą

KULTŪROS PAVELDO OBJEKTAI			
Objekto Nr.	Objekto pavadinimas	Objekto Nr.	Objekto pavadinimas
1	Obelaitis	101	Obelaitis
2	Obelaitis	102	Obelaitis
3	Obelaitis	103	Obelaitis
4	Obelaitis	104	Obelaitis
5	Obelaitis	105	Obelaitis
6	Obelaitis	106	Obelaitis
7	Obelaitis	107	Obelaitis
8	Obelaitis	108	Obelaitis
9	Obelaitis	109	Obelaitis
10	Obelaitis	110	Obelaitis
11	Obelaitis	111	Obelaitis
12	Obelaitis	112	Obelaitis
13	Obelaitis	113	Obelaitis
14	Obelaitis	114	Obelaitis
15	Obelaitis	115	Obelaitis
16	Obelaitis	116	Obelaitis
17	Obelaitis	117	Obelaitis
18	Obelaitis	118	Obelaitis
19	Obelaitis	119	Obelaitis
20	Obelaitis	120	Obelaitis
21	Obelaitis	121	Obelaitis
22	Obelaitis	122	Obelaitis
23	Obelaitis	123	Obelaitis
24	Obelaitis	124	Obelaitis
25	Obelaitis	125	Obelaitis
26	Obelaitis	126	Obelaitis
27	Obelaitis	127	Obelaitis
28	Obelaitis	128	Obelaitis
29	Obelaitis	129	Obelaitis
30	Obelaitis	130	Obelaitis
31	Obelaitis	131	Obelaitis
32	Obelaitis	132	Obelaitis
33	Obelaitis	133	Obelaitis
34	Obelaitis	134	Obelaitis
35	Obelaitis	135	Obelaitis
36	Obelaitis	136	Obelaitis
37	Obelaitis	137	Obelaitis
38	Obelaitis	138	Obelaitis
39	Obelaitis	139	Obelaitis
40	Obelaitis	140	Obelaitis
41	Obelaitis	141	Obelaitis
42	Obelaitis	142	Obelaitis
43	Obelaitis	143	Obelaitis
44	Obelaitis	144	Obelaitis
45	Obelaitis	145	Obelaitis
46	Obelaitis	146	Obelaitis
47	Obelaitis	147	Obelaitis
48	Obelaitis	148	Obelaitis
49	Obelaitis	149	Obelaitis
50	Obelaitis	150	Obelaitis
51	Obelaitis	151	Obelaitis
52	Obelaitis	152	Obelaitis
53	Obelaitis	153	Obelaitis
54	Obelaitis	154	Obelaitis
55	Obelaitis	155	Obelaitis
56	Obelaitis	156	Obelaitis
57	Obelaitis	157	Obelaitis
58	Obelaitis	158	Obelaitis
59	Obelaitis	159	Obelaitis
60	Obelaitis	160	Obelaitis
61	Obelaitis	161	Obelaitis
62	Obelaitis	162	Obelaitis
63	Obelaitis	163	Obelaitis
64	Obelaitis	164	Obelaitis
65	Obelaitis	165	Obelaitis
66	Obelaitis	166	Obelaitis
67	Obelaitis	167	Obelaitis
68	Obelaitis	168	Obelaitis
69	Obelaitis	169	Obelaitis
70	Obelaitis	170	Obelaitis
71	Obelaitis	171	Obelaitis
72	Obelaitis	172	Obelaitis
73	Obelaitis	173	Obelaitis
74	Obelaitis	174	Obelaitis
75	Obelaitis	175	Obelaitis
76	Obelaitis	176	Obelaitis
77	Obelaitis	177	Obelaitis
78	Obelaitis	178	Obelaitis
79	Obelaitis	179	Obelaitis
80	Obelaitis	180	Obelaitis
81	Obelaitis	181	Obelaitis
82	Obelaitis	182	Obelaitis
83	Obelaitis	183	Obelaitis
84	Obelaitis	184	Obelaitis
85	Obelaitis	185	Obelaitis
86	Obelaitis	186	Obelaitis
87	Obelaitis	187	Obelaitis
88	Obelaitis	188	Obelaitis
89	Obelaitis	189	Obelaitis
90	Obelaitis	190	Obelaitis
91	Obelaitis	191	Obelaitis
92	Obelaitis	192	Obelaitis
93	Obelaitis	193	Obelaitis
94	Obelaitis	194	Obelaitis
95	Obelaitis	195	Obelaitis
96	Obelaitis	196	Obelaitis
97	Obelaitis	197	Obelaitis
98	Obelaitis	198	Obelaitis
99	Obelaitis	199	Obelaitis
100	Obelaitis	200	Obelaitis

Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos

(teritorijų planavimo dokumentą tikrinančios institucijos pavadinimas)

TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTO PATIKRINIMO AKTAS

2020.12.18 Nr. REG163147

(data)

TPDRIS

(sudarymo vieta)

Tikrinamasis teritorijų planavimo dokumentas	Zarasų rajono savivaldybės bendrojo plano koregavimas, Savivaldybės, Kompleksinis
Planavimo organizatorius	Zarasų rajono savivaldybės administracija, Sėlių a. 22 Zarasai
Teritorijų planavimo dokumento rengėjas ir vadovas	Uždaroji akcinė bendrovė "Urbanistika" ANDŽELIKA KAŽIENĖ
Tikrinti pateikti dokumentai	TPDRIS rengiamo TPD Nr. K-RJ-43-18-567 kortelėje esantys dokumentai
Patikrinimo apibendrinimas	Bendrojo plano sprendinių koregavimo procedūros ir sprendiniai atitinka teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas
Patikrinimo išvada	Pritariama teikimui tvirtinti
Nustatyti mažareikšmiai trūkumai ir pasiūlymas dėl jų ištaisymo	

Šis aktas iki teritorijų planavimo dokumento patvirtinimo gali būti skundžiamas jį išdavusiai teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančiai institucijai arba teismui.

Teritorijų planavimo dokumentą patikrino

Vyriausiasis specialistas

ALGIRDAS MATULIS

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Zarasų rajono savivaldybės administracija 188753461, Sėlių a. 22, 32110 Zarasai
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS BENDROJO PLANO KOREGAVIMO PATVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2021-02-10 Nr. T-3
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Nikolajus Gusevas, Meras, Taryba
Sertifikatas išduotas	NIKOLAJUS,GUSEVAS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-02-10 10:25:18 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2021-02-10 10:25:32 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2020-01-28 11:42:42 – 2025-01-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Zarasų rajono savivaldybės administracija, į.k.188753461 LT", sertifikatas galioja nuo 2018-12-27 14:19:47 iki 2021-12-26 14:19:47
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	3
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.15.3
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2021-02-10 13:37:35)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2021-02-10 13:37:35 Dokumentų valdymo sistema Avilys